

Univerzita Karlova

Fakulta humanitních studií

Bakalářská práce

Curling: od zábavy k modernímu sportu

Praha 2017

Vypracoval: Jakub Splavec

Vedoucí práce: PhDr. Marek Halbich, PhD.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou bakalářskou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu. Současně dávám svolení, aby byla tato práce zpřístupněna v příslušné knihovně UK a elektronickém repozitáři diplomových prací a využívána pro studijní účely v souladu s autorským právem. Zároveň prohlašuji, že tato práce nebyla použita pro získání jiného akademického titulu.

V Praze dne 28. 6. 2017

Podpis:

Anotace

Bakalářská práce na téma „*Curling: od zábavy k modernímu sportu*“ se zabývá jedním z nejtradičnějších zimních týmových sportů moderní sportovní éry a jeho vývojem v rámci současné sportovní hierarchie. Zároveň se práce ve výzkumné otázce zaměřuje na analýzu současné situace v rámci sportu jako takového a na budoucí vývoj v kontextu současného stavu a očekávaného rozvoje tohoto stále menšinového sportu.

Bachelor thesis work called „*Curling: from entertainment to modern sports*“, deals with one of the most traditional winter team sports of the modern sporting era and its development within the current sporting hierarchy. At the same time, research work focuses on the analysis of the current situation of the sport itself and future development in the context of the current state and the expected development of this ever-minority sport.

Jméno autora: Jakub Splavec

Název práce: Curling: od zábavy k modernímu sportu

Místo vzniku: Praha

Rok: 2017

Počet stran: 60

Název školy: Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Marek Halbich, Ph.D.

Klíčová slova: Curling, sport, modernita, alternativa

Keywords: Curling, sport, modernity, alternative

Poděkování

Je mou milou povinností poděkovat dr. Markovi Halbichovi za vedení a konzultace mé práce a své rodině za trpělivost, bez níž bych tuto práci nedovedl ke zdárnému konci.

Zároveň bych také rád poděkoval všem účastníkům výzkumu. Jirkovi Snítilovi, Karlovi Kubeškovi, Davidovi Šikovi, Lukáši Klímovi, Anně Kubeškové a Zuzaně Hájkové.

Také bych rád vyjádřil velké díky celé curlingové komunitě, která je pro mě každodenní inspirací, a jsem velice rád, že jsem její součástí.

Obsah

1. Úvod a cíl práce.....	6
2. Teoretické zakotvení práce.....	9
3. Metodologie výzkumu.....	12
3.1. Téma výzkumného projektu a výzkumný problém.....	12
3.2. Prostředí výzkumu a výběr vzorku	13
3.3. Techniky a metody sběru dat	14
3.4. Analýza sběru dat.....	17
3.5. Etické otázky společenskovedního výzkumu	18
4. Curling jako sport.....	19
4.1. Pravidla hry	19
4.2. Historie curlingu	20
4.3. Moderní curling	25
4.4. Curling ve světě	30
4.5. Český curling	32
5. Velká „trojka“ a kdo dál?	36
6. Tradice, atraktivita, status atleta a hlavně sledovanost. Olympijský curling kvete	39
7. Naděje i rozpaky. Už Korea ukáže, co přinese nová disciplína	44
8. Kvalifikace v Plzni a další cesty, jak se přiblížit těm nejlepším	48
9. Závěr.....	56
10. Seznam použité literatury a zdrojů použitých informací.....	58
10.1. Použité internetové zdroje.....	59
10.2. Použité rozhovory	60
10.3. Zdroje obrázkových souborů	60

1. Úvod a cíl práce

Představte si před sebou překrásné přírodní scenérie skotského severu a v nich zamrzlé jezero, na kterém se skupina lidí snaží po ledě pohybovat pro vás zatím neidentifikovatelnými předměty, kdy při každém pohybu skupinou lomcují emoce, které člověk, jenž do jejich kratochvíle nevidí, dokáže jen těžko popsat. Co že se to děje? Nacházíme se ve Skotsku v první polovině 17. století a jsme svědky jednoho z prvních záznamů o existenci hry zvané curling, který tak můžeme považovat za jeden z nejstarších týmových sportů moderní sportovní éry.

Curling, který je zimním olympijským týmovým sportem, má za sebou tedy již přes čtyři staletí, a i když se jeho podoba od doby skotských jezer výrazně změnila, duch hry jako takové zůstává stejný. Curling je sportem gentlemanů¹, sportem, kde je fair play, respekt k soupeři a dodržování tradic vždy na prvním místě. Je s podivem, že i přes neustálý vývoj, modernizaci i přibližování do pole profesionálního sportu na té nejvyšší úrovni si curling zachoval svoji přátelskou tvář a jeho sociální status mezi ostatními sporty je ohraničen pouze samými pozitivy a hráči curlingu (dále curleři) jsou vesměs vždy vnímáni jako sportovci se smyslem pro fair play a ducha podstaty hry jako takové.

Rád bych hned v úvodu zmínil, že curling a curlery jsem si jako výzkumný prvek nevybral náhodou. Zkoumání curlingového prostředí a curlingu jako takového v rámci sociologie sportu jsem si vybral především proto, že jsem již jedenáctým rokem aktivním curlerem a skoro osm let jsem se v curlingu pohyboval na vrcholové úrovni. Tento sport mě již od první chvíle fascinoval a při prvním kontaktu s ledem, kameny a košťaty jsem mu naprosto propadl. Od mého prvního kontaktu s ledem jsem byl přesvědčen, že chci v házení kamenů a metení pokračovat a být v něm co nejlepší. Zní to možná až úsměvně - „házení a metení“, ale curling je opravdu hrou kamenů a košťat. Ale nejen jich. Zároveň je curling hrou taktickou, strategickou a velice náročnou na psychiku. Možná i z tohoto důvodu se mu občas neoborně přezdívá „šachy na ledě“.

Dost však o hře samotné, ta nás v práci bude zajímat spíše okrajově a vysvětlíme si pouze ta historiografická a teoretická fakta, která jsou pro pochopení curlingového prostředí nezbytná. Na následujících stranách se zaměříme především na curling jako takový v rámci sportovní historie a hierarchie olympijských sportů a také se zaměříme na analýzu stavu tohoto sportu v České republice a jeho budoucí vývoj.

¹ <http://www.worldcurling.org/the-spirit-of-curling>

Hlavním tématem pro nás pak bude výstupní analýza, která nám pomůže určit, v jakém stavu se nyní curlingové prostředí nachází vůči jiným menšinovým sportům, ostatním zimním sportům a také jak si „český curling“ stojí v evropském a světovém měřítku. V neposlední řadě se v práci dotknu také tématu popularizace sportu na základě mediální atraktivity a dalšího dynamického vývoje, který curling v posledních letech zaznamenal.

Cíl práce

Má bakalářská práce bude členěna do tří základních částí, ve kterých se postupně zaměřím na *curling jako sport*, *curling jako téma v rámci sportovní sociologie a hierarchie* a *curling jako možný objekt sociálně vědního výzkumu*.

Přestože sám mám za svoji kariéru bohaté zkušenosti jak s českým, evropským, tak i světovým prostředím, hlavním stavebním kamenem této práce bude série šesti rozhovorů s významnými osobnostmi historie i současnosti tohoto sportu v České republice. Výběr těchto respondentů bude blíže objasněn v některé z dalších kapitol, ale pevně věřím, že relevantní pohled na curling jako na problematiku může být poskytnut právě skrze ty, kteří se na jeho rozvoji na našem území a na těch nejlepších sportovních výsledcích podíleli největší měrou.

Nejdůležitějším bodem mojí práce bude analýza stavu curlingu jako sportu a českého curlingového prostředí, která bude provedena na základě analýzy curlingového prostředí v České republice a ve světě, informací, zkušeností a názorů, které vyvstanou z realizovaných rozhovorů a v neposlední řadě také z mých osobních zkušeností.

Cílem mé práce je sociologicko-antropologická sonda, která se bude opírat o již zmíněná historická fakta, výstupy z provedených rozhovorů a mé zkušenosti.

Výstupem práce by měla být přehledná společenskovední analýza curlingu jako sportu a curlingového prostředí v České republice, která nejenže nabídne přehlednou analýzu současného stavu, ale také nabídne finální výstup, který nastíní možný budoucí vývoj tohoto sportu nejen v rámci České republiky, ale také v rámci celého sportovního světa. Výsledkem mé práce by měla tedy být hlubší analýza současného stavu a také toho, co tento sport čeká a nemine a co je třeba udělat proto, aby se curling z menšinového, ale tradičního sportu stal nejen zimním olympijským, ale také oblíbeným, populárním a v budoucnu například i často médií nasazovaným sportem.

2. Teoretické zakotvení práce

Teoretickým východiskem mojí práce bude koncepce individuální, sociální a kolektivní paměti. Kolektivní a sociální paměť jsou důležitými činiteli ve formování kolektivní identity. Sociální skupina, ve které se jedinec nachází, určuje – zaprvé, co je hodné zapamatování a zadruhé interpretaci zapamatovaného. (Burke 2006: 50-51) Z výše uvedeného tedy vyplývá, že kolektivní a sociální paměť jsou procesy selekce a interpretace, které posléze vytváří „skupinovou rekonstrukci minulosti“, (Burke 2006: 51) která zprostředkovává události viděné perspektivou určité sociální skupiny, v našem případě hráčů curlingu. Jednotlivé události a zkušenosti tak mohou být v současnosti vykládány různě v závislosti na generaci, příslušnosti k sociální třídě nebo například ve sportu příslušnosti k danému klubu či týmu. V rámci práce budeme ve velké míře pracovat také s individuální pamětí, která později formuje jak sociální, tak kolektivní paměť.

Hlavním představitelem sociologického zkoumání individuální, sociální a kolektivní paměti je Maurice Halbwachs, který v mnohém navazuje na svého učitele Émile Durkheima a inspiruje se u francouzského filosofa Henriho Bergsona. Durkheim se na kolektivní paměť dívá jako na něco, co se vztahuje přímo na společnost, protože jedinec sám by se nikdy nechoval tak, jak se chová v rámci společnosti. Kolektivní vědomí je dle jeho soudu podstatou společnosti samotné. Později tento jev nazval „kolektivní reprezentací“, kdy uvádí: „Soubor toho, co společně pociťuje a čemu věří průměr členů jedné společnosti, tvoří determinovaný systém, který má svůj vlastní život; můžeme jej nazvat kolektivní či společné vědomí.“ (Durkheim 2004: 75) Bergson zase ve svých teoriích o paměti upozorňuje na fakt, že život je neustále spojený se vzpomínkami, které ovšem nikdy nevystupují jako celek, ale jsou tvořeny jednotlivými selektivními částmi. (Bergson 2003: 175)

Pro samotného Halbwachse je typické sociálně konstruktivistické pojetí kolektivní paměti. (Assmann 2001: 46) Hlavním stavebním kamenem jeho teorie je fakt, že paměť je podmíněná společensky a existence mimo společnost není možná. (Assmann 2001: 36) Kolektivní paměť je dle něj udržována především pomocí kultury, přičemž vzpomínky se vztahují pouze k přítomnosti. Halbwachs říká, že paměť nemůže být ustanovena či uchována sama o sobě a vždy se formuluje v určitých sociálních rámcích. Zároveň není beze změny uchovávána v individuální paměti jednotlivců, ale je v každém okamžiku neustále rekonstruována. (Olšáková 2004: 270)

Maurice Halbwachs vytyčil tři základní vlastnosti paměti. Minulost není uzavřená, ale je rekonstruována z hlediska přítomnosti. Izolovaný jedinec je jen fiktivní záležitostí a paměť minulého je možná pouze díky sociálním rámcům paměti. To znamená, že individuální paměť existuje pouze, pokud participuje na kolektivní paměti. V neposlední řadě má paměť funkci sociální. (Lavabre 2005: 64) Právě rozlišení mezi individuální a kolektivní pamětí je pro Halbwachse velmi důležité a to i přesto, že individuální paměť stále vnímá jako společensky podmíněný fenomén. Individuální paměť je vytvářena v období socializace každého jedince. Naproti tomu kolektivní paměť čerpá minulost na základě celé skupiny jedinců, kteří jsou těmi, co vzpomínají. Tedy kolektivní paměť vzniká díky interakci individuální paměti jedinců s dalšími členy sociální skupiny. Je nutné si však uvědomit, že každý jedinec ji vnímá jinak. Každá jednotlivá vzpomínka je tak identifikována odlišně. Na tento fakt navazuje také zástupce teorie kulturní paměti Jan Assmann: „Kolektivy sice ‚nemají‘ žádnou paměť, avšak určují paměť svých příslušníků. Vzpomínky, a to i osobní, vznikají pouze díky komunikaci a interakci v rámci společenských skupin.“ (Assmann 2001: 36)

Já jsem tento fenomén použil především z toho důvodu, že přestože se v mé práci nejedná pouze o konkrétní historické události, všechno, co se v minulosti účastníků odehrálo, tvoří v současné době konstrukci jejich reality a dohromady tvoří sociální a kolektivní paměť celé sociální skupiny, ve které se účastníci výzkumu pohybují. Nejedná se tedy pouze o projekci minulosti, ale také o přejímání, v tomto případě sociální paměti do přítomnosti a formování současného stavu konkrétní sociální skupiny. Použití teorie je vhodné také díky další funkci individuální, sociální a kolektivní paměti, kterou je plnění mnoha sociálních funkcí a především identifikační, která je pro mě při zkoumání jednotlivců sociální skupiny velmi důležitá.

Případová studie neboli zaměřená na případ je jedním z přístupů kvalitativního výzkumu. Je charakterizovaná obecně jako detailní studium jednoho případu nebo několika málo případů. (Hendl 1997: 104) Studie zaměřená na případ, v našem případě zaměřená na skupinu několika málo případů, je využita jako komplexnější studie sociální skupiny, která mi v rámci výzkumu umožní proniknout do dané skupiny dostatečným způsobem na to, abych mohl získané informace o hlavních výzkumných otázkách dotýkajících se této skupiny kvalitně analyzovat, interpretovat a později také zodpovědět. Největší výhodou této metody je možnost detailního poznání zkoumané skupiny a nevýhodou pak může být omezená zobecnitelnost získaných informací a tedy i výsledků výzkumu. (Průcha, Walterová, Mareš 2001: 188-189)

Pro mou práci je nutné si vymezit typy případových studií, které v ní budou využívány. První z nich je studium sociálních skupin, které se zabývá jak zkoumáním malých přímo komunikujících skupin (například rodin), tak i větších difúzních skupin (například zaměstnanců jednoho podniku). Popisuje a analyzuje vztahy a aktivity ve skupině. (Hendl 205: 105) Dále studium organizací a institucí, které zkoumá firmy, školy a jiné organizace, implementace programů a intervencí, kulturu organizací, procesy změn a adaptací. Hledá nejlepší vzorce chování, zavedení určitého typu řízení, evaluace a v neposlední řadě také zkoumání událostí, rolí a vztahů, které se zaměřuje na určitou událost, částečně se může překrývat se studiem sociálních skupin a organizací. Zahrnuje analýzu interakce členů skupiny, konfliktu rolí, stereotypy. (Hendl 205: 105) Využijí tedy formát případové studie zaměřený na více případů s cílem ověřit určitou koncepci a získat poznatky prokazující určité společné rysy potvrzující vhodnost či nevhodnost této koncepce.

Případovými studiiemi v kvalitativním výzkumu se zabývají zejména dva autoři. R. E. Stake (*The art of case study research*²) a R. K. Yin (*Case study research: design and methods*³). R. E. Stake rozlišuje tři typy případových studií: intrinsitní, instrumentální a kolektivní. (Hendl 2005: 107) Vycházím zejména z typu kolektivní případové studie, která reprezentuje hloubkové zkoumání více instrumentálních případů v širším kontextu. Výzkumník se snaží sledováním více případů získat větší vhled do dané problematiky. Tyto studie se používají v komparativních výzkumech, při navrhování a testování teorií nebo jejich modifikaci a rozvoji. (Hendl 2005: 107-108) R. E. Stake nepovažuje za cíl výzkumu popis či dobývání světa, ale spíše jeho osvojení. Naproti tomu R. K. Yin definoval případovou studii jako strategii pro zkoumání předem určeného jevu v přítomnosti v rámci jeho reálného kontextu, a to zvláště, když hranice mezi fenoménem a kontextem nejsou zcela jasné. (Hendl 2005: 108) Ve svých případových studiích rozlišuje přístupy na exploratorní, deskriptivní, explanatorní a testovací. Přičemž nám slouží k inspiraci deskriptivní případová studie, jejímž cílem je podat co nejkomplexnější popis daného jevu, avšak je u ní třeba předem stanovit seznam základních témat a aspektů, na něž se výzkum zaměří. (Hendl 2005: 110)

² STAKE, Robert E. *The art of case study research*. Thousand Oaks: Sage Publications 1995. 173 s. ISBN 0-8039-5767-X

³ YIN, R. K. *Case study research: design and methods*. Thousand Oaks: Sage Publications, 1994. Second Edition. 171 s. ISBN 0-8039-5663-0

3. Metodologie výzkumu

3.1. Téma výzkumného projektu a výzkumný problém

V rámci mé práce se budu věnovat výzkumnému projektu zaměřenému na sociální skupiny hráčů curlingu, tedy curlerů. Hlavním tématem výzkumného projektu bude analýza současného stavu curlingového prostředí a náhled na jeho budoucí vývoj na základě minulosti, současnosti a zkušenosti těch nejpovolanějších aktérů tohoto sportu v České republice. Přestože se práce zabývá analýzou současného stavu a budoucího vývoje, všichni zúčastnění se stále řídí svými zkušenostmi, znalostmi a názory nabytými v rámci svého působení v curlingovém prostředí v minulosti. Proto jsem se toto téma rozhodl zkoumat z hlediska kvalitativní výzkumné metody případové studie zkoumající kolektivní paměť.

V rámci výzkumu se zabývám základními otázkami:

- 1) jaká je pozice curlingu v rámci hierarchie současných sportů?
- 2) jaká je jeho pozice v rámci světa současného olympijského sportu?
- 3) a jaká je na základě dosavadního rozvoje jeho budoucnost?

Tyto otázky jsou pro výzkum těmi zásadními a měly by být v rámci finální analýzy výzkumu zodpovězeny. V rámci výzkumu jsem se také zabýval dalšími tematickými otázkami, které byly pro finální analýzu a formování vyhodnocení výzkumu zásadní. Zabýval jsem se tím, jaká je současná pozice curlingu jako sportu v rámci sportovní historie, jaká je pozice v novodobé historii sportu jako olympijského k ostatním sportům, čím to je, že curling jako nerozvinutý či nepříliš známý sport dostává prostor na olympiádě, jaká je pozice v hierarchii moderních, protlačovaných, menšinových a tradičních sportů a také doplňující otázkou, zda se curling může stát sportem budoucnosti, moderním fenoménem a v důsledku toho se stát televizním sportem.

U otázek výzkumného problému je nutné zmínit, že zkoumaná skupina lidí je co se týče jednotlivců velmi diferencovaná, tudíž má každý z účastníků výzkumu na daná témata i díky svým znalostem a zkušenostem jiný názor a také je jinak interpretuje jak pro sebe, tak navenek. Bylo tedy nutné velmi pečlivě pozorovat, jak se na určité otázky daný účastník výzkumu tváří, které informace jsou pro něj prioritou, zda má tendence některým příkládat větší váhu, které naopak upozaduje, a srovnávat tyto přístupy k odpovědím a analýze zkoumaných otázek v rámci dotazované skupiny a také u jednotlivých členů.

3.2. Prostředí výzkumu a výběr vzorku

Má bakalářská práce se zabývá curlingovým prostředím v České republice a tedy i prostředí výzkumu musí být přizpůsobeno hlavnímu tématu. Jelikož byla v České republice donedávna pouze jedna specializovaná curlingová hala, většina lidí, kteří patří do sociální skupiny curlerů, a tedy i účastníci našeho výzkumu, se v ní pohybují prakticky denně a tato hala tvoří jakýsi setkávací bod všech členů této sociální skupiny a její členové se v tomto prostředí cítí přirozeně, pohodlně a toto prostředí i díky setkávání s ostatními curlery považují za přátelské a prakticky domácí. I z tohoto důvodu jsem výzkum prováděl právě v hale na pražských Roztylech. Všichni účastníci výzkumu toto prostředí velmi dobře znají, připadají si v něm přirozeně a tedy i jejich výpověď v tomto prostředí bude tou nejautentičtější a nejvíce relevantní. Zároveň jim prostředí haly může sloužit jako neustálá připomínka probíraného tématu a zážitky spojené s ní mohou pomoci i v průběhu rozhovoru. Jelikož je pro můj typ výzkumu zásadní, aby kvalita výpovědi byla co možná největší a nejautentičtější, záměrně bylo zvoleno jak prostředí výzkumu, tak výběr vzorku respondentů.

Jak už jsem zmínil, kvalita výpovědi je pro tento typ výzkumu tou zásadní věcí. To potvrzuje i obecná definice kvalitativního výzkumu, ve kterém nehledáme obecný vzorek lidí, který by nám poskytl výsledek zobecnitelný pro celou populaci, ale zaměřujeme se na konkrétní sociální skupinu. Na rozdíl od kvantitativního výzkumu nám více než o statistické dokázání určité teze jde o hlubší poznání mnou zkoumaného tématu, které nám pomůže ve vytvoření relevantních závěrů. Tedy více než snaha o obsáhlé zkoumání většího množství členů námi zkoumané sociální skupiny curlerů, jsem se rozhodl zaměřit se na šest osob, které byly, jsou a pravděpodobně ještě dlouho budou velice důležitými členy této skupiny a budou její působení i nadále zásadně ovlivňovat.

První dva dotazovaní byli vybráni na základě toho, že oba mají společně nejen vysoké postavení v rámci atletické, tedy sportovní stránky sledovaného sportu, ale první z nich, Karel Kubeška, byl více než desetiletí předsedou Českého curlingového svazu (dále jen ČSC) a stále zastupuje český curling ve vysoké pozici v rámci diskusí o další budoucnosti sportu při Světové curlingové federaci (dále jen WCF). Stejnou pozici v současné době zastupuje David Šik, stávající předseda ČSC, který stejně tak jako Karel Kubeška stále působí jako hráč na vysoké úrovni, ale zároveň hájí zájmy českého curlingu v rámci tuzemského i zahraničního sportovního světa. Oba zmínění mají dlouholeté zkušenosti jak na českém, tak zahraničním poli nejen se stránkou sportovní, ale také diplomatickou, což je pro naše výzkumné otázky velmi důležité. Následujícími dotazovanými jsou Jiří Snítíl a Anna Kubešková. Jiří Snítíl,

kapitán mužské curlingové reprezentace, nejzkušenější a nejúspěšnější hráč mezi muži a tedy zástupce pohledu na problematiku z pozice vrcholového sportovce, který se však zároveň věnuje vedení curlingové mládeže v České republice, a tudíž se snaží o neustálý rozvoj nejen curlingu mezi nejmladšími. Anna Kubešková je na druhé straně nejzkušenější a nejúspěšnější vrcholovou hráčkou v kategorii žen. Stejně jako Snítíl je kapitánkou reprezentace a přes svůj mladý věk se curlingu věnuje více než patnáct let a za svoji sportovní historii zažila v rámci curlingového prostředí mnoho. Posledními dvěma jsou Lukáš Klíma a Zuzana Hájková. Zástupci mladší generace curlingových hráčů jsou vybráni zejména z toho důvodu, že mohou poskytnout zcela nový pohled na výzkumné otázky. Zuzana Hájková především z toho důvodu, že je úspěšnou členkou reprezentace mixovaných dvojic, tedy nejmladší disciplíny v rámci curlingu, která se dokonce objeví v programu olympijských her v Jižní Koreji v roce 2018. Lukáš Klíma je zase nejmladším členem dlouhodobě skvěle fungující mužské curlingové reprezentace a už od útlého věku vedl juniorské a akademické výběry k historickým úspěchům. Stejně jako všichni předchozí, mají Klíma i Hájková bohaté zkušenosti jak s tuzemským, tak zahraničním sportovním a curlingovým prostředím, jejich volba je tedy vzhledem k cílům této práce logická. Jak je vidět a jak jsem zmínil již dříve, byli vybráni ti zástupci, kteří mají nejbohatší zkušenosti jak v českém, tak světovém curlingu a mohou tak na výzkumný problém pohlédnout všemi směry a výzkumné otázky mohou pomoci zodpovědět co nejkvalitněji.

Výše zmíněné jsem vybral také z toho důvodu, že je všechny velmi dobře osobně znám a s mnohými z nich jsem se potkal také v jednom týmu či reprezentačním výběru. Pozice insidera mi pomohla také v rámci analýzy dat, protože znalost prostředí mi umožnila lépe pochopit kontext a význam získaných informací.

3.3. Techniky a metody sběru dat

Hlavní metodou sběru dat v mé práci byl polostrukturovaný rozhovor neboli rozhovor s pomocí návodu, který je jedním ze základních principů sběru dat v rámci kvalitativního výzkumu. Jak uvádí Hendl: „Návod k rozhovoru představuje seznam otázek nebo témat, jež je nutné v rámci interview probrat. Tento návod má zajistit, že se skutečně dostane na všechna pro tazatele zajímavá témata. Je na tazateli, jakým způsobem a v jakém pořadí získá informace, které osvětlí daný problém. Zůstává mu i volnost přizpůsobovat formulace otázek podle situace. Rozhovor s návodem dává tazateli možnost co nejvýhodněji využít čas k interview. Současně umožňuje provést rozhovory s několika lidmi strukturovaněji a ulehčuje jejich srovnání. Pomáhá udržet zaměření rozhovoru, ale dovoluje dotazovanému zároveň

uplatnit vlastní perspektivy a zkušenosti.“ (Hendl 2005: 174) Tím nám Hendl definuje hlavní aspekty rozhovoru s návodem neboli polostrukturovaného rozhovoru, který byl i pro mne tím stěžejním pro získávání dat v rámci výzkumu.

Rozhovor provádí pouze jedna jediná osoba, je důležité, aby se jednalo o odborníka a aby na začátku rozhovoru padly psychické bariéry. Důležitý je i způsob kladení otázek, otázky by měly být jasné, citově neutrální a otevřené. Správná otázka dává dotazovanému možnost použít vlastní slova bez toho, aby mu byla vnucována nějaká odpověď. Dotazovaný musí vyjádřit svůj vlastní názor a pocit. Zároveň může samostatně navrhnout vztahy a souvislosti. Nikdy nepředkládáme (na rozdíl od strukturovaného rozhovoru) předem určené formulace odpovědí. Z předchozí definice je jasné, proč byl na mnou řešenou problematiku zvolen právě polostrukturovaný rozhovor.

V tomto bodě nás totiž daleko více zajímají určité části života dotazovaného, a tedy rozhovor nemá za cíl být biografickým, ale využívat pouze epizodickou biografii, která se soustředí pouze na určité období, vzpomínky a zkušenosti dotazovaného. To je pro nás velmi zásadní, protože pro analýzu a následnou interpretaci jsou důležité informace a zkušenosti nabyté v období působení v námi zkoumané sociální skupině. Ve svém výzkumu jsem se ani tak nesnažil o shromáždění většího množství biografických údajů, ale usiloval jsem o analýzu a interpretaci zážitků a zkušeností pouze z období aktérova působení v curlingovém prostředí a tedy o reprodukci konkrétních událostí, které jsou přímo navázány na curlingové prostředí.

V rámci výzkumu byla tedy data sbírána pomocí polostrukturovaného rozhovoru. Tento typ má předem daný soubor témat a volně přidružených otázek, ale jejich pořadí, volba slov a formulace může být pozměněna, případně může být něco dovysvětleno. Konkrétní otázky, které se zdají tazateli nevhodné, mohou být dokonce i vynechány; jiné naopak mohou být přidány. Rozhovor jsem vedl dle klasických schémat polostrukturovaného rozhovoru. Zásadní pro mne bylo vytýčení hlavních tematických okruhů a hlavních otázek, díky kterým se dotazovaný dotkne všech výzkumných otázek a zkoumaných problematik. V první fázi jsem nechal dotazovaného volně povídat o celkové situaci v rámci curlingového prostředí, což mu umožnilo se uvolnit a vypovídat se v rámci celkového pohledu, který by ho mohl později brzdit v zaměření na konkrétní věci a spíše by odpovídal obšírně. Ve druhé fázi už jsem se zaměřil na předem připravené otázky, ve kterých jsem nechával dotazovanému velmi volné pole působnosti, a to hlavně z toho důvodu, že jsem chtěl, aby se dotazovaný cítil přirozeně a mohl tak podat co nejvěrnější a nejpřirozenější interpretaci názorů, zkušeností a vzpomínek.

Cílem tohoto přístupu byla zcela autentická výpověď, která nebude nijak směřována a nabídne tak ucelenou a autentickou interpretaci. Jedinou nevýhodou tohoto přístupu je, že dotazovaný může často odbíhat od hlavních tematických okruhů. V další fázi dotazování jsem se doptával na předem připravené doplňující otázky, kterými jsem chtěl záměrně získat doplňující odpovědi. Ponechal jsem však dotazovanému naprostou volnost, aby nedošlo k dojmu, že jde o směřované otázky a mou vynucenou interpretaci. V rámci dotazování jsem se soustředil především na vytyčené tematické okruhy, které jsou důležité pro náš výzkum. Nenechal jsem se tak zcela řídit připravenou osnovou a snažil jsem se držet pro nás důležitých témat i za cenu vybočení z osnovy. Rozhovor tak působil daleko přirozeněji a mně dodal větší míru flexibility. Při rozhovoru jsem samozřejmě dodržel zásady kvalitativního rozhovoru, kterými jsou nutnost pokládat otázky srozumitelně a nemást dotazovaného kombinováním tematických okruhů.

Rozhovory byly zaměřeny především na individuální a kolektivní paměť v návaznosti na zkušenosti, zážitky, informace a interpretace zkušeností jak z pohledu jedince, tak z pohledu celé sociální skupiny. Rozhovor byl kombinací volného popisu zkušeností a názorů dotazovaného na daný tematický okruh a mých doplňujících otázek, které pokud to bylo třeba, buď doplnily již zodpovězené, nebo pomohly dotazovanému přesně odpovědět na mou položenou otázku. Co se týče dotazování, v rámci hlavních tematických okruhů jsem se zaměřil kromě vedlejších linií zkušeností, názorů a událostí hlavně na konkrétní informace, které byly hlavní nosnou silou pro finální analýzu a doplňující otázky i odpovědi respondentů, které přímo nesouvisely s hlavními tematickými okruhy, sloužily především pro její doplnění a vytvoření celkového pohledu na zkoumané prostředí. Z tohoto popisu rozhovoru je jasné, že i přes striktně vytyčené tematické okruhy jsem nechal dotazovaným naprostou volnost a snažil jsem se do jejich popisu a vyprávění zasahovat pouze v případě, kdy jsem cítil, že by doplňující otázka mohla být pro finální analýzu výzkumné otázky užitečnou či dokonce zásadní. Dokonce se objevily momenty, kdy jsem se díky zásadnosti informace musel odklonit od připraveného schématu a otázky vymýšlet přímo při rozhovoru.

Všechny rozhovory byly s výslovným souhlasem dotazovaného nahrávány na záznamník mobilního telefonu, aby byl dobře zaznamenán celkový projev dotazovaného. V průběhu celého rozhovoru jsem si dělal také písemné poznámky, které sloužily jako doplňující prvek následné analýzy sesbíraných dat.

Rešerše a analýza dostupných zdrojů

Doplňujícím faktorem mého výzkumu, který prostupuje celou prací, byla také analýza již dostupných dat, která se zabývají historií sportu jako takového, menšinových sportů, historií curlingu nebo curlingovým prostředím jako problematikou obecně. K těmto datům patří mimo jiné také práce o sociologii sportu a veřejně dostupné informace o proběhnutých curlingových událostech či veřejně dostupné statistiky a v neposlední řadě také neodborné či odborně zaměřené analýzy sportovního a curlingového prostředí.

3.4. Analýza sběru dat

Samotná analýza sběru dat je nejspíše tou nejdůležitější částí výzkumu, protože právě tato část nám teprve ukáže, zda měl daný výzkum smysl a zda jsme se dobrali odpovědí na výzkumné otázky, které jsme si vytyčili na počátku naší práce. Jelikož kvalitativní data nemají jasně danou a strukturovanou podobu, jejich interpretace patří v sociálně vědním výzkumu mezi ty složitější. Avšak díky tomu, že jsem v rámci rozhovorů používal pouze metodu polostrukturovaného rozhovoru, mohl jsem se soustředit pouze na analýzu dat získaných z rozhovorů a částečně na ně navázaných informací získaných rešerší a analýzou zdrojů zabývajících se curlingovým prostředím.

Primárně jsem pracoval se zvukovými záznamy rozhovorů, které jsem následně převáděl do textové podoby. Jako metodu úpravy výstupů jsem zvolil jednoduchou transkripci, kdy jsem opravil nespisovné výrazy, omezil vyplňující slova a citoslovce, ale do samotného významu výpovědi jsem absolutně nezasahoval.

V analýze dat získaných v rámci výzkumu jsem se držel vytyčené studie na více případech a snažil jsem se hledat konkrétní závěry, které budou charakteristické pro všechny členy skupiny, a snažil jsem se ze získaných dat utvořit hypotézy následujícím postupem. Přepis rozhovorů, propojování rozhovorů s poznámkami vzniklými při provádění rozhovoru, propojování informací získaných v rozhovorech s informacemi získanými rešerší a analýzou již existujících dat vázaných na mnou řešenou problematiku a komentováním a doplňováním dat, které vycházejí z mých zkušeností či z doplňujících informací získaných v průběhu rozhovorů. V postupné analýze získaných dat se počítá s tím, že se propojování dat bude řídit kritérii, která jsme si vytyčili na začátku výzkumu, a primárně nás budou zajímat výstupy, které přímo souvisí s hlavními otázkami výzkumu. Pokud jde o finální výstup, stal se kombinací všech zmíněných postupů analýzy sesbíraných informací. Ve finální fázi výzkumu jsem se soustředil především na verifikaci získaných informací a vytváření relevantních závěrů, které se staly odpovědí na výzkumné otázky.

Je důležité zde zmínit, že jako aktivní člen zkoumané skupiny jsem sice doplňoval a komentoval informace ze svého subjektivního pohledu, avšak do analýzy a interpretace získaných dat jsem vůbec nezasahoval a moje názory jako výzkumníka přímo zúčastněného dění ve skupině neměly vliv na finální hypotézy a výsledné závěry.

3.5. Etické otázky společenskovedního výzkumu

Jelikož jsou informace získané v rámci výzkumu využívány pro další interpretaci a zveřejněny v rámci mé práce, bylo nejdůležitějším etickým požadavkem výzkumu získat informovaný souhlas všech dotazovaných. Přestože se nejedná o téma citlivé, jako například pokud by šlo o rodinnou historii či o historické události velmi osobního charakteru, některé otázky mohou být pro dotazované nepříjemné či vzhledem k velikosti sociální skupiny, ve které se dotazovaní nacházejí, mohou přímo odkazovat na jejich činy, které přímo souvisejí s jinými členy skupiny či mohou odpovědi odkazovat přímo či nepřímo na jiné členy této sociální skupiny. Kvůli velikosti zkoumané skupiny je pro dotazované a účastníky výzkumu jednoduché jiné dotazované identifikovat a tedy bylo nutné se vypořádat také s problematikou toho, že se všichni dotazovaní vzájemně a velmi dobře znají a dalo se předpokládat, že vzhledem k tomu, že všichni jsou v námi zkoumané sociální skupině v důležitém postavení, budou na sebe v rámci rozhovorů odkazovat či analyzovat stejné události, ve kterých mohla být část z nich či dokonce všichni přímo zúčastněni. Tento problém se vyřešil tím, že všichni účastníci byli ujištěni, že všechny informace získané rozhovory budou zveřejněny pouze v mé bakalářské práci a nikde jinde. Díky tomuto kroku se všichni dotazovaní rozhodli ve výzkumu vystupovat pod svým pravým jménem. Posledním etickým problémem, který bylo nutné vyřešit, byla moje identita. Vzhledem k tomu, že mě všichni dotazovaní znají a byli s cílem mé práce dopředu seznámeni, byl jsem nucen odhalit svou identitu výzkumníka a vysvětlit účastníkům výzkumu účel a metody svého výzkumu. Dotazování a výzkum tedy probíhal v naprosté otevřenosti.

4. Curling jako sport

4.1. Pravidla hry

Pro lepší pochopení výzkumného tématu, tedy curlingu, si musíme vysvětlit základní pravidla a pojmy, které se ke hře vztahují.

Jak už jsem zmínil, curling je týmový sport, ve kterém proti sobě stojí vždy dva týmy o čtyřech hráčích.

Základní částí curlingového zápasu je *end*. *End* je část hry, podobně jako set v tenisu nebo inning v baseballu. V každém *endu* odhodí každý hráč dva kameny střídavě s hráčem soupeře, který hraje na stejné pozici. V každém *endu* je tedy odhozeno celkem šestnáct kamenů, osm za každý tým.

Body se počítají vždy na konci každého *endu*. Jakmile je odhozeno všech 16 kamenů v jednom *endu*, je určeno skóre tohoto *endu*. Tým dostává jeden bod za každý svůj kámen, který - stojí v kruzích nebo se jich alespoň dotýká, a zároveň - žádný kámen soupeře není blíže středu než tento kámen. Z toho plyne, že v jednom *endu* mohou skórovat (zaznamenat body) pouze hráči jednoho týmu. Tým, který v *endu* zaznamená aspoň jeden bod, odhazuje první kámen v *endu* následujícím. Celkové skóre se počítá po odehrání všech *endů* v zápase.

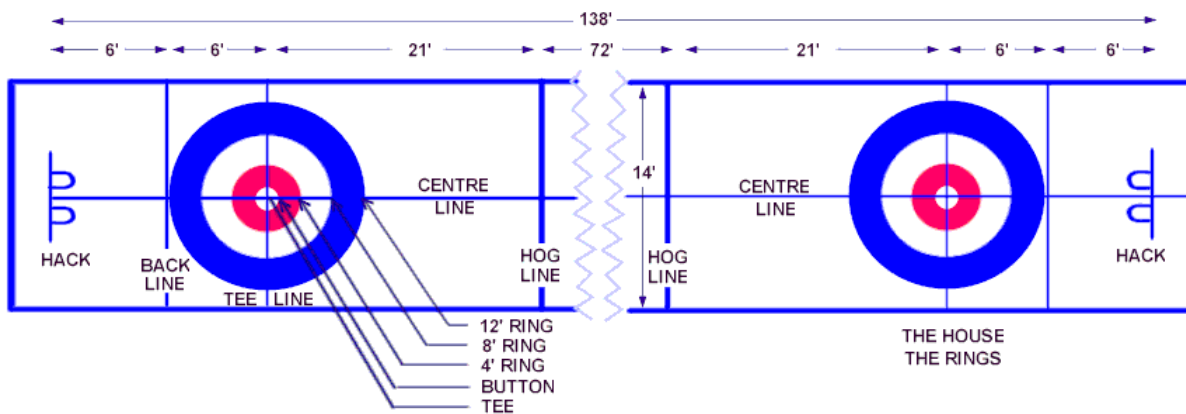
Těch se na té nejvyšší národní a mezinárodní úrovni hraje deset a vítězí tým, který má v celkovém součtu všech odehraných *endů* skóre vyšší.

Kameny, se kterými se hraje, se uvádějí do hry tzv. odhozem.

Hráč začíná odhoz v blocích a musí jednoznačně pustit odhazovaný kámen předtím, než kámen přejde bližší čáru odhozu (*hog line*). Každý kámen je odhazován s rotací po směru nebo proti směru otáčení hodinových ručiček (*turn*), která vede kámen po křivce (kámen se „krouť“ - curl, odtud curling). Aby kámen zůstal ve hře, musí se zastavit celým objemem za vzdálenější čarou odhozu (*hog line*) a zároveň nesmí přejít celým objemem za koncovou čáru (*back line*) ani se dotknout kterékoli z postranních čar (*side line*). Kámen, který se nezastaví v takové pozici, je odstraněn ze hry.

Důležitou součástí hry je také často probírané metení.

Mezi cílovými čarami (*tee line*) může mést kterýkoli člen týmu jakýkoli vlastní kámen, který je v pohybu. Pohyb metení musí být kolmý na směr pohybu kamene. Za vzdálenější cílovou čarou (*tee line*) smí mést pouze jeden člen týmu jediný z vlastních

Obrázek č. 1: Na obrázku je detailně znázorněna curlingová dráha a také hrací pole a bodovaná zóna kruhu kamenů. Mezi cílovými čarami (*tee line*) není dovoleno mést žádný ze soupeřových kamenů. Jakmile soupeřův kámen překročí vzdálenější cílovou čáru (*tee line*), může jej hráč v kruzích (jediný!) mést, pokud to uzná za vhodné. Pokud je vlastní kámen „zapálen“ (hráč se jej jakýmkoli způsobem dotkne koštětem, nohou nebo jinou částí těla nebo ošacení), je odstraněn ze hry. Pokud se před tím, než byl odstraněn ze hry, dotkl jiných kamenů ve hře, jsou tyto kameny vráceny na svá původní místa *Skipem* soupeře.

Je také nutné zmínit, že pohyb kamenů po tenké vrstvě ledu způsobují malé kapičky vody (*pebble*) a tenký prstenec, který se nachází na spodní části žulového kamenu.

4.2. Historie curlingu

Curling aneb „rachotící hra“ je zimním týmovým a v současné době také olympijským sportem. Své přívzvisko dostal tento zimní sport díky typickému zvuku, který vydávají po ledě se pohybující žulové kameny poté, co je hráči odhodí, uvedou do pohybu a tedy i do hry. Přestože je přesné datum vzniku tohoto sportu stále předmětem dohadů, je curling všeobecně považován za jeden z nejstarších týmových sportů v moderních sportovních dějinách.

Nejstarší a přehledně dochovaná zmínka o curlingu pochází ze Skotska 16. století, kdy malíř Pieter Bruegel vyobrazil muže zápolící na zamrzlém jezeře ve hře, která se velmi blízcě podobala dnešnímu curlingu. Obrazy „Zimní krajina s ptačí pastí“ a „Lovci ve sněhu“ jsou tedy považovány za první vyobrazení curlingu vůbec. První písmem zaznamenaná zmínka se pak váže k roku 1540, kdy John McQuhin, notář ze skotského Paisley, zaznamenal do svého protokolu výzvu mezi mnichem Paisleyského opatsví Johnem Sclaterem a zástupcem opata Gavinem Hamiltonem. Zápis naznačuje, že Sclater hodil třikrát kameny po zamrzlém jezeře a prokázal tak připravenost na dohodnutou soutěž.⁴

⁴ <http://www.worldcurling.org/history-of-curling>

Obrázek č. 2: Obraz "Zimní krajina s ptačí pastí" od vlámského malíře Pietera Bruegela

Co je však jasné, je to, že kratochvíle v podobě házení žulových kamenů po zamrzlých jezerech severní Evropy se v průběhu věků vyvinuly v moderní sport, který má nejen své vlastní šampionáty, ale také se těší velké fanouškovské a mediální popularitě. Bez ohledu na to, že při některých národních či tradičních soutěžích se jezera zachovala, dnešní curling se bez zmíněných výjimek hraje v uzavřených a na curling speciálně upravených halách.

Historie curlingu jako sportu se datuje do průběhu 19. století, kdy se ve Skotsku začaly formovat první curlingové kluby. Postupem času se i vlivem migrace ostrovanů rozšířil curling do zemí, které měly pro tento sport kvalitní podmínky, tedy do zemí s chladným klimatem. Do Kanady, USA, Švédska, Švýcarska, Norska a také na Nový Zéland.⁵

První pravidla byla sepsána v Grand Caledonian Curling Clubu založeném v roce 1838 v Edinburghu. Tato pravidla se stala nosným bodem pro budoucí vývoj tohoto sportu. O čtyři roky později byl curling předveden na festivalu poblíž Perthu, který navštívila také královna Viktorie, kterou sport natolik uchvátil, že dala svolení, aby se nově vzniklý klub přejmenoval na Royal Caledonian Curling Club. Mimochodem tento klub je stále aktivní a je dokonce zástupcem Skotska v rámci Světové curlingové federace.⁶

⁵ <http://www.worldcurling.org/history-of-curling>

⁶ <http://www.worldcurling.org/history-of-curling>

Ze záznamů víme, že již v 19. století se odehrávaly soutěže jak v Evropě, tak v severní Americe, avšak do většího povědomí se curling dostal až v roce 1924, kdy se stal olympijským sportem v rámci her ve francouzském Chamonix. Velká Británie (tradičně reprezentována Skotskem) porazila Švédy a Francouze a tento turnaj byl Mezinárodním olympijským výborem dodatečně uznán jako curlingový olympijský debut a oceněn medailemi pro zúčastněné země. Curling se před svou olympijskou pauzou objevil ještě jako ukázkový na hrách v Lake Placid v roce 1932.⁷

Trvalo více než dvacet pět let, než se curlingové země daly dohromady a v roce 1957 svolaly do Edinburghu sjezd, který měl ustanovit strategii pro docílení curlingové priority, kterou bylo opětovné získání pozice medailového sportu v rámci Zimních olympijských her.

Obrázek č. 3: Fotografie z historicky prvního olympijského turnaje v curlingu ve francouzském Chamonix (1924)

Jednání nevedla k většímu úspěchu, a tak se až po dvou letech rozhodly dvě největší mocnosti ukázat sílu curlingu v rámci Scotch Cupu. Série zápasů mezi Skotskem a Kanadou měla ukázat curling v tom nejlepším světle. A zabralo to, přidávaly se další země. USA (1961), Švédsko (1962), Norsko a Švýcarsko (1964), Francie (1966) a Německo (1967). I z toho důvodu jsou výsledky Scotch Cupu vedené jako první statistiky dnešního mužského mistrovství světa.⁸

⁷ <http://www.worldcurling.org/history-of-curling>

⁸ <http://www.worldcurling.org/history-of-curling>

Úspěch Scotch Cupu vedl k dalším diskusím o tom, že by curlingová společnost měla mít také své mezinárodní zastoupení. Pokus o jeho vytvoření skončil vytvořením oddělení skotského Royal Caledonian Clubu, které mělo na starosti zastupování všech curlingových zemí. Vznikla Mezinárodní curlingová federace.

Obrázek č. 4: Historicky první vítězové Scotch cupu a první tým uvedený do curlingové síně slávy - tým kapitána Wese Richardsona

Následující rok se zakládající země sešly v Kanadě, ve Vancouveru a oficiálně byla federace vytvořena 1. dubna 1966.⁹ Stanovy byly sepsány v roce 1967 ve skotském Perthu a o rok později v Quebecu byla odsouhlasena první oficiální pravidla hry.

Zároveň se v roce 1968 Scotch Cup přeměnil na Air Canada Silver Broom Cup a byl povýšen na oficiální mistrovství světa. V roce 1975 proběhlo první juniorské mistrovství světa, v roce 1979 první ženské mistrovství světa a v roce 1988 také první juniorské ženské mistrovství světa. Tyto čtyři události se spojily ve dvě, Světový curlingový šampionát a Juniorský světový curlingový šampionát.

Důležitým milníkem byl pro budoucí vývoj rok 1982, kdy se stanovy světové federace změnily a odpojily se od Royal Caledonian Clubu, který je stále považován za „mateřský curlingový klub“ a v roce 1990 vznikla nová a samostatná Světová curlingová federace. Po dlouhé odmlce se curling vrátil také na olympijské kolbiště a podruhé (1988, Calgary) a potřetí (1992, Albertville) se stal ukázkovým sportem. Tentokrát již jak pro mužské, tak ženské týmy.

Po úspěšném představení curlingu v moderní olympijské éře se Mezinárodní olympijský výbor na zasedání v Barceloně (21. 7. 1999)¹⁰ rozhodl udělit tomuto tradičnímu sportu medailový status v obou kategoriích, a to s předpokladem premiéry na hrách v roce 2002 s možností uspišit tento proces již na rok 1998, kdy se měly Zimní olympijské hry konat v Naganu, v Japonsku. To se nakonec povedlo a na zasedání komise v Lausanne v roce 1993 se rozhodlo o tom, že osm nejlepších mužských a ženských curlingových národních týmů se

⁹ <http://www.worldcurling.org/history-of-curling>

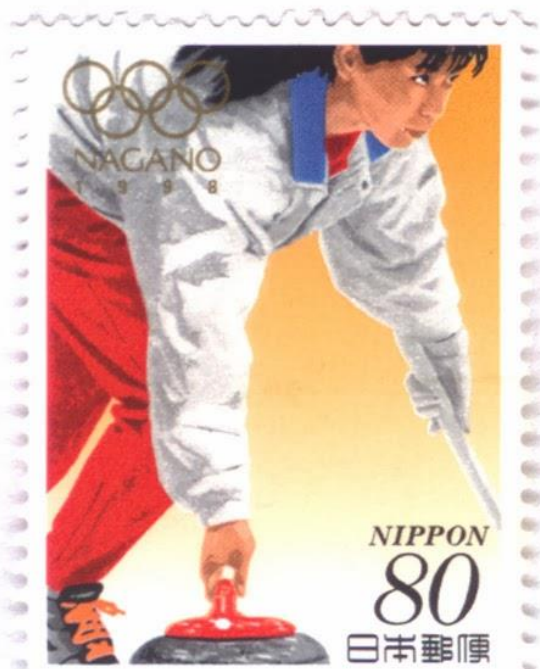
¹⁰ <http://www.worldcurling.org/history-of-curling>

pod pěti kruhy a o medaile utká již v Japonsku. Po Naganu byl počet týmů dokonce zvýšen na deset. Postupem času se curling rozšířil také mezi handicapované sportovce a v roce 2002 se konalo první vozíčkářské mistrovství světa a Mezinárodní olympijský výbor se rozhodl udělit vozíčkářskému curlingu status paralympijského sportu pro hry v Turíně v roce 2006. Stejně tak se curling rozšířil také do seniorských kategorií a dostal se také do programu Světových zimních univerzitních her. V roce 2005 se od sebe opět oddělily světové šampionáty mužů a žen a curling se zařadil také do programu prvního Evropského festivalu mládeže, který v roce 2012 nahradily nově vzniklé Olympijské hry mládeže.

Zásadní pro moderní curling bylo v roce 2008 ustanovení nové disciplíny „*mixed doubles*“ neboli smíšených párů. V této adaptaci klasického curlingu hrají pouze jeden muž a jedna žena a oproti klasické hře mají k dispozici méně kamenů a jejich zápasy jsou i díky upraveným pravidlům daleko rychlejší a dynamičtější, což ve výsledku vedlo k tomu, že se Mezinárodní olympijský výbor rozhodl dát této curlingové disciplíně šanci jako medailovému sportu na hrách v Jižní Koreji v roce 2018.

V roce 2014 bylo na celosvětovou úroveň převedeno také mistrovství světa v mixu, tedy dvou mužů a dvou žen, které se dříve hrálo pouze na evropské úrovni a stejně tak se curlingu dostalo pocty v podobě sochy v rámci Olympijského muzea a parku ve švýcarském Lausanne. Tento akt byl výjimečný i z toho důvodu, že to byl vůbec první zimní sport, který byl do parku takto uveden.¹¹

V roce 2016 došlo k poslední zásadní historické změně v rámci curlingového světa, když byly zakázány určité druhy košťat z důvodu přílišného ovlivňování chování kamenů na ledě a tedy přímému ovlivňování hry jako takové i mimo klasický vliv zametání na chování kamenů. Od letošní sezóny tak visí seznam povolených košťat pro národní a mezinárodní šampionáty. I tento fakt dokazuje, že curlingové prostředí se neustále vyvíjí a i přes svou

Obrázek č. 5: Poštovní známka z olympijských her v Naganu (1998)

¹¹ <http://www.worldcurling.org/history-of-curling>

tradici jde s dobou a stejně tak jako se stále snaží o to zůstat sportem gentlemanů, snaží se také stát co nejpobulárnějším sportem napříč světy i generacemi.

4.3. Moderní curling

Přestože je curling považován za jeden z nejstarších týmových sportů moderní historie, jeho popularizace se v celosvětovém měřítku dostavila až na konci 80. let minulého století, kdy se curling objevil poprvé jako ukázkový sport v rámci moderní éry Zimních olympijských her (dále jen ZOH) v roce 1988, které se konaly v kanadském Calgary. Kde jinde než v Kanadě mohl tento sport započnout svou nejslavnější éru. Jak jsem již zmínil v historickém přehledu, curling je vznikem skotským sportem, co se však týče popularity a rozvoje jak sportovní, divácké, tak mediální stránky, je Mekkou curlingu země javorového listu. Srovnání curlingu v jednotlivých zemích se budu věnovat až v následující podkapitole, teď opět zpět do přelomu 80. a 90. let 20. století.

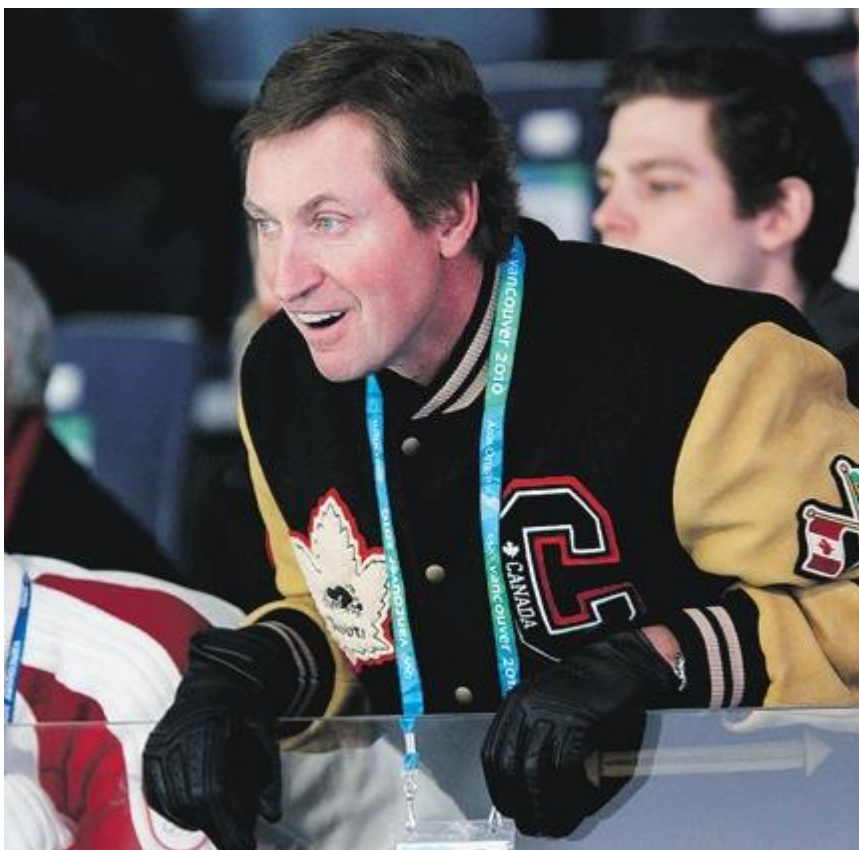
Obrázek č. 6: Vyprodaná aréna při kanadském národním šampionátu tzv. Briers

Ačkoli stále ukázkovým, dostávalo se curlingu díky neokoukanosti a atraktivnímu pojetí hry samotné velkého zájmu nejen v curlingově již vyspělých zemích, jakými byla Kanada, Skotsko, Norsko či Švýcarsko, ale postupně se začaly rodit nové národní curlingové federace včetně té české, která pod názvem Český svaz curlingu vznikla v roce 1990. Vzhledem k úspěchu disciplíny na hrách v Calgary se Mezinárodní olympijský výbor (dále jen MOV) rozhodl zařadit curling, stále jako ukázkový sport, také do programu her ve francouzském Albertville v roce 1992. Dá se říci, že druhá úspěšná účast curlingu jako

nemedailového sportu utvrdila MOV v tom, že je hra s kameny a košťaty tím, co tradičním hrám chybělo a že curling díky své tradici do programu ZOH prostě patří.

Dynamický rozvoj sportu v severní Americe a v Evropě, především tedy v severských zemích, a předchozí pozitivní zkušenost s tímto sportem zapříčinily, že se curling dočkal něčeho, o čem se některým hráčům nikdy ani nesnilo. Stal se olympijským medailovým sportem. Pro sportovní veřejnost tak zlomové a epické Nagano se stalo nezapomenutelným také pro curlery. ZOH v roce 1998 v Japonsku se totiž staly vůbec prvním dějištěm boje o curlingové medaile pod pěti kruhy. Vítězství si zde pro mnohé nečekaně připsali Švýcaři, druzí skončili Kanadčané a třetí Norové. První „pravý“ olympijský zážitek se curlingu povedl a po poolympijském zasedání MOV si udržel svoji pozici i nadále.

Svět si curling zamiloval. Neustálé zvraty, křik, týmová komunikace a neuvěřitelná kombinace atletické a psychické vyspělosti uváděla diváky v úžas. Curling se tedy na přelomu tisíciletí začal stávat sportovním fenoménem a především v tradičních zemích začal dosahovat stejné popularity jako některé masové sporty, jako například ve Skotsku rugby a fotbal, ve Švýcarsku boby a alpské lyžování, v Norsku běžecké lyžování a skoky na lyžích a v Kanadě se curling dokonce vyrovnával lednímu hokeji. Dokonce i ta největší hokejová legenda, Wayne Gretzky, je známým curlingovým nadšencem. Sám si curling někdy rád zahraje a říká: „Pokaždé, když koukám na curlingové utkání, sedím napnutý na samém okraji své sedačky.“¹²

Obrázek č. 7: Nejslavnější hokejista všech dob Wayne Gretzky sleduje jeden ze zápasů kanadského curlingového týmu na olympiádě ve Vancouveru (2010)

Roky ubíhaly a curling nabýval na popularitě. Olympijské hry 2002, 2006, 2010 se výkonností sportovců i zájmem sportovní i široké veřejnosti vyvíjely stále kupředu, ale nejdynamičtější rozvoj curlingu nastal až s příchodem olympijského cyklu her v roce 2014 v ruském Soči. Dalo by se říci, že za posledních sedm let prožil curling vůbec největší proměnu ze všech zimních olympijských sportů. A čím to je?

¹² Kniha „Curling For Dummies“ dostupné online:
https://books.google.cz/books?id=gU_LNuciB2IC&lpg=PA17&dq=wayne%20gretzky%20curling&hl=cs&pg=PA17#v=onepage&q&f=false

Především příchodem sportovní profesionality a nastavením nových požadavků na hráče samotné. Dříve upozadovaná stránka velké fyzické zdatnosti se dostala do popředí a ty nejlepší týmy se dnes bez přesně propracovaného fyzického plánu či každodenní návštěvy fitness neobejdou. Stejně tak se začalo daleko více pracovat s psychickou stránkou hráčů a ti nejlepší využívají jak týmové, tak osobní psychology. Co je však podpůrnou a možná také hlavní příčinou tohoto pokroku, je přísun velkých finančních toků ze stran národních federací, které curling postavily na stejnou úroveň jako masové a nejpoblárnější sporty. Dnes již naleznete jen málo federací v top patnáctce světového žebříčku, které by svému národnímu týmu neposkytovaly služby profesionálů, jako je to například u nás v případě armádní Dukly. V Kanadě, Norsku, Švédsku, Skotsku či Číně a Japonsku jsou profesionálními sportovci dokonce jednotliví curleři. Do té doby nemyslitelné se stalo skutečností a profesionalita dala dosud poloprofesionálům prostor se plně zaměřit na trénink bez nutnosti obětovat finanční nezávislost či osobní život. Čeští curleři jsou stále poloprofesionály, ale o tom ještě později. Curling se tedy stal ve všech curlingově vyspělých zemích profesionálním a notně podporovaným sportem. Ač se říká, že sport peníze kazí, curlingu prospěly. Zájem sponzorů, médií a také daleko větší zájem diváků a široké veřejnosti, a to především z toho důvodu, že se curling po právu zařadil mezi profesionální a především kvalitou odpovídající profesionálním sportům a opravdovým atletům. Dokazuje to i kniha „*Fit to Curl*“¹³ zlatého olympijského vítěze z roku 2010, Kanadana Johna Morrise, který se jako první zaměřil na specifické fitness cvičení posilující přesně ty svaly, které jsou v curlingu využívány. Touto knihou se Morris mimo jiné snažil vyvrátit mýtus, že novodobý curleři jsou stále ti fyzicky slabý a neatleticky vypadající.

¹³ MORRIS, John/GEMMELL Dean. *Fit to Curl: Sport-Specific Training for the World's Greatest Game*. 2009. 256 s. ISBN: 978-0-9813086-0-9

Obrázek č. 8: John Morris, kanadský curler a profesionální hasič. Pro mnohé vzor atleta

ZOH roku 2014 byly však podle mnohých pouze milníkem a největší vývoj směrem vzhůru curling teprve čeká. Většina curlingové veřejnosti se shoduje na tom, že tým zatím nejlépe obsazeným a nejkvalitnějším turnajem se stanou ZOH v Jižní Koreji v příštím roce. Pchjongčchang 2018 se má dle předpokladů stát oslavou tohoto sportu a má curling nasměrovat k ještě větší popularitě a expanzi, především do zemí, které doposud tento sport vnímaly spíše jako okrajový.

Jedním z důvodů má být také přidání nové curlingové disciplíny, tzv. *mixed doubles*, tedy mixovaných dvojic. Tato disciplína se od klasického curlingu liší kratší herní dobou, dopředu připravenými herními situacemi na začátku každého *end* a menším počtem, navíc mixovaných, hráčů. Důvod přidání této disciplíny je prostý, snaha Světové curlingové federace a MOV o ztraktivnění a osvěžení klasického curlingu a tedy i klasického pohledu na něj. *Mixed doubles* jsou rychlejší, dynamičtější, plnější na výsledkové zvraty a díky kombinaci obou pohlaví také líbivější oku diváka a bohatší na emoce. Bude se jednat o premiérové uvedení disciplíny pod pěti kruhy a o tom, zda větší míra curlingu na nejdůležitější sportovní akci pomůže popularizaci, můžeme zatím pouze spekulovat, ale z kroku MOV je jasné, že o posun curlingu mezi sportovní velikány zájem má.

Zda se tomu tak stane, nevíme, ale vše je na dobré cestě. Sportovní stránka se neustále vyvíjí, zájem veřejnosti i médií roste a přísun finančních prostředků stoupá. Je to však ve

všech curlingových zemích? Pro lepší analýzu i pro lepší pochopení výzkumného problému a otázek si na dalších řádcích definujeme situaci curlingu jako sportovního fenoménu ve světě i u nás.

4.4. Curling ve světě

Jak jsme si již definovali, i přes skotský původ je zemí curlingu zaslíbenou Kanada. „*If curling would be easy, they would called it hockey*“ aneb „*Kdyby byl curling jednoduchý, nazvali by ho hokejem*“, i tak se v Kanadě vyjadřují o sportu kamenů a košťat. Pokud je to při představě kanadského prostředí pro někoho nepochopitelné, nedivím se, vždyť Kanada je kolébkou hokeje, ale pozor, i když je to k nevíře, curling je zde téměř na stejné úrovni. Profesionální hráči, nejlepší týmy na světě, nejlepší turnaje (srovnatelné s hokejovou NHL), arény s desetitisícovou kapacitou, fanouškovské předměty, vlastní televizní kanály, celodenní přenosy se studiem, analýzou zápasů a rozhovory s hráči (podobně jako je tomu například u nás při hokejovém MS), autogramiády a mnoho dalšího. Dalo by se říci, že být profesionálním hráčem curlingu v Kanadě znamená být celebritou, vzorem pro další generace a především sportovcem v tom pravém smyslu, přesně tak, jak to zažívají hráči NHL. Samozřejmě je jasné, že není blízkým cílem jakékoli země se tomuto stavu přiblížit, protože pro to nemají historické ani sportovní zázemí. Je však cílem se přiblížit alespoň lehce v míře mediálního zájmu o curling jako sport takový. Země, které jsou tomuto nejbližší, si představíme nyní.

Skotsko a Švýcarsko, země, které jsou považovány za dva největší konkurenty, co se týče rozvinutosti a popularity curlingu. Co se týče sportovní kvality, jistě by se na stejný stupínek daly stavět také státy jako Norsko a Švédsko, ale vzhledem k povaze výzkumu a výzkumných otázek nás zajímá především celkový rozvoj a současná situace curlingu z pozice sportovního fenoménu. Skotsko je jako domovská země této hry na tom velice dobře a zájem médií a veřejnosti sice není tak velký jako v Kanadě, ale curling má své právoplatné místo a rubriku ve všech důležitých sportovních médiích a především na lokální a poté královské, tedy britské úrovni, se curling hravě vyrovná rugby či fotbalu. Přestože je hlavním důvodem popularity a vyspělosti curlingu na severu Británie historická hrdost a dlouholetá sportovní tradice, je tento fakt podpořen hlubokým organizačním základem, hlavně co se týče množství curlingových hal, které se vyskytují v každém větším městě. Tento fakt výrazně prostupuje také švýcarským curlingem. Přestože curling nemá ve Švýcarsku tak velkou historickou tradici jako v Kanadě či ve Skotsku, Švýčari, milovníci zimních sportů, si ke curlingu našli cestu a jeho rozvoj a stav je téměř na stejné úrovni jako na ostrovech.

Švýcarsko, které již dnes patří mezi tradiční curlingové země, stejně jako Skotsko vyčnívá svou skvělou sportovní infrastrukturou a pro tuto zemi tak typickým kvalitním finančním zázemím, které dotuje sport na všech jeho úrovních, a to na všech úrovních od nejmladších kategorií až po profesionály. Právě Švýcaři jsou známí jako curlingový národ všech generací. Svou ligu zde mají jak „cherry rockers“, tak „seniors“ a zájem veřejnosti se projevuje, ať už jde o klubový turnaj pro zábavu, nebo o švýcarské mistrovství. Curling je zde stejně jako v Kanadě stavěn na stejný piedestal jako ostatní zimní sporty a například s hokejem se těší přibližně stejné oblibě, což dokazuje i obrovská návštěvnost všech mezinárodních turnajů, které se v zemi helvétského kříže konají. Abych se však ještě více přiblížil současnému stavu curlingu v České republice, musíme si přinést pohled na stav také ze zemí, které jsou nám v současnosti rozvojem a vývojem curlingu jako sportu samotného nejbližší. Jedná se především o Německo.

Obrázek č. 9: Německý tým v průběhu dodatečné olympijské kvalifikace v roce 2013 hrané v německém Fussenu

Naši západní sousedé jsou nám, co se týče rozvoje curlingu jako sportu i curlingu jako sportovního fenoménu velmi blízcí, a to i přesto, že jejich curlingová historie je daleko delší než u nás. Oproti nám mají sice lepší curlingovou infrastrukturu v podobě více specializovaných hal a také co se týče zázemí v rámci sportovních asociací, a to také z toho důvodu, že se

díky dlouhé curlingové historii curling jako sport promítl také do národního armádního programu a v počátcích startu nové profesionální éry curlingu byly národní týmy Německa sportovní složkou Bundeswehru podobně, jako je to u nás třeba u Dukly Praha a atletů. V současnosti je pozice curlingu v Německu na velmi dobré úrovni také díky tomu, že se Německo každoročně uchází o pořadatelství těch největších curlingových akcí a kromě mistrovství Evropy se v roce 2013 stalo také dějištěm dodatečné kvalifikace na olympijské hry v roce 2014. Pro zemi jako je Německo možná není pořádání podobné události nijak zásadní, ale pro curlingové prostředí je pořádání takovéto akce velkou příležitostí jak ukázat vyspělost sportu v daném prostředí. Němci se této příležitosti chopili náramně především z pohledu sportovního úspěchu. Domácí tým mužů si totiž na této kvalifikaci vybojoval jedno z dvou posledních míst na olympijském turnaji, když o šanci připravil například i naši

reprezentaci. Pořádání olympijské kvalifikace a dvě dodatečné místa, o které se na ní bojuje, právě to jsou body, které mohou být pro český curling tou nejdůležitější věcí, která se za jeho historii stane.

4.5. Český curling

Píše se rok 1990 a v Praze vzniká Český svaz curlingu. Tehdy ještě sdružení klubů, které se skládají z nadšenců věnujících se tomuto zatím „podivínskému“ sportu v krasobruslařské hale HASA v pražských Vršovicích. Průkopníci českého curlingu se pomalu začali dostávat i do světa a účastnili se prvních evropských šampionátů pod českou vlajkou. Po příchodu úspěchů zejména v podobě postupu do A skupiny mistrovství Evropy a účasti juniorů na světových šampionátech se curling začal pomalu, ale jistě dostávat do povědomí sportovní veřejnosti.

Široká veřejnost se o curlingu dozvěděla více až po jednom z hlavních milníků a splněného snu pro většinu curlerů. V březnu roku 2004 totiž tehdejší ředitel světové federace Roy Sinclair otevírá první specializovanou curlingovou halu na pražských Roztylech, která se po dalších dvanáct let stala domovem všech českých

Obrázek č. 10: Curlingová hala na pražských Roztylech (první specializovaná hala na curling v České republice)

curlerů. V roce 2015 se k ní totiž přidružila ještě aréna na pražské Zbraslavi. Dost však o historii a přesuňme se k současnému stavu a především sportovním a sociologickým stránkám curlingu v České republice.

Stejně jako je tomu například u biatlonu, větší pozornost veřejnosti, a to i té sportovní, přichází se zásadními sportovními úspěchy. Stejně tak je to i u curlingu. Přiznejme si to, curling zatím není v pozici biatlonu a raketového nárůstu, jako je tomu u kombinace střelby a běhu na lyžích se nejspíše nedočkáme, ale může být návodem, jak ve prospěch sportu zužitkovat právě tu sportovní stránku. Ne že by curlingové reprezentace či týmy nepřinášely skvělé výsledky, ale přeci jen nebyly na úrovni, které by si jak široká veřejnost, tak i potenciální mediální a investiční partneři mohli všimnout. A právě zde se můžeme napojit na německý příklad. V odstavci o našich západních sousedech jsem se zmínil o velké změně

v pojetí curlingu po pořádání olympijské kvalifikace a také o vybojování místa na olympijských hrách. Přibližme si to nyní trochu více. Dodatečná olympijská kvalifikace je poslední šancí pro týmy, které se sice v posledních třech letech účastnili mistrovství světa, ale v bodovaném žebříčku zemí se nedostaly mezi osmičku přímo postupujících. Již na kvalifikaci v Německu v roce 2013 se obě naše reprezentace pokoušely na ZOH 2014 proniknout a mužům postup unikl opravdu velmi těsně. Co se změnilo? Jak mužská, tak zejména ženská reprezentace se nyní nacházejí na vrcholu historické formy, která se výsledkově promítá zejména u žen, kde tým vedený jednou z našich respondentů, Annou Kubeškovou, prožil životní sezónu a v závěru dokonce ovládl turnaj Masters. A co je zásadní nejen pro samotné reprezentace, ale především pro český curling jako takový? Dodatečná olympijská kvalifikace se totiž v období 5. - 10. prosince 2017 uskuteční v České republice, konkrétně v Plzni.

Německá paralela se zdá být nadosah a může být ještě lépe. Západočeská metropole se totiž na pár dní promění v centrum světového curlingu a prestiž, kterou tato akce nabízí,

Obrázek č. 11: Plzeňská hala „Košutka“, ve které se bude odehrávat curlingová kvalifikace na ZOH v roce 2018

nepodceňuje ani svaz, ale také všechny orgány odpovědné za rozvoj sportu v České republice. Prezidentka Světové curlingové federace Kate Caithness uvedla: „Jsem nadšená, že se olympijská kvalifikace bude hrát v Plzni. Nemám sebemenších pochyb, že se zde uskuteční špičkový turnaj. V olympijské kvalifikaci je v sázce hodně, každý zúčastněný tým se pokusí dosáhnout na svůj olympijský sen.“¹⁴ A také z jejích slov je jasné, že právě olympijská účast je pro rozvoj curlingu v dané zemi zásadní.

Celkové pozice curlingu v rámci sportovní historie a hierarchie se budeme společně s respondenty věnovat více v další části práce, ale velkou váhu bude mít v mém výzkumu

¹⁴ Tisková zpráva Českého svazu curlingu ze dne 3. 2. 2017 *Plzeň přivítá olympijskou kvalifikaci v curlingu* (dostupné online - http://curling.cz/wp-content/uploads/2017/02/tiskova_zprava_olympijska_kvalifikace.pdf)

právě téma curlingu jako olympijského sportu. Přeci jen je každý sport vnímán hlavně z hlediska olympijských úspěchů a především je širokou veřejností vnímán, pokud se olympijských her účastní. Stejně tomu je také u curlingu, ve kterém je jako v mnoha sportech, vyjma fotbalu, považován olympijský turnaj za nejprestižnější událost nejen sezóny, ale celého čtyřletého cyklu. Každý sportovec ve skrytu duše doufá, že se jednou na kolbiště pod pěti kruhy podívá a že pokud bude mít štěstí, bude moci zápolit o příčky nejvyšší a třeba přiveze i nějaký ten cenný kov. Jistě se tedy společně shodneme, že olympijský turnaj je i díky historii a pozici olympijských her ve sportovním světě tím nejvyšším, co může sportovec ve svém životě zažít. V tomto kontextu však nesmíme zapomenout na samotné sporty, federace a země, které sportovce na hry vysílají. Ať už totiž chceme nebo ne, být na olympiádě je to, co odděluje úspěšné sportovce, týmy a v našem případě i sporty od těch neúspěšných.

Lehce jsem odbočil od dodatečné olympijské kvalifikace a především pak od její důležitosti pro další rozvoj českého curlingu. Samozřejmě se nemůžeme tvářit, že se společně s pořádáním tohoto turnaje a jeho potenciálního sportovního úspěchu pro české reprezentace pozice curlingu v České republice změní k nepoznání, ale názory a reakce na udělení pořadatelství naznačují, že se většina sportovní veřejnosti na tuto akci velmi těší a její pořádání, byť jen jako olympijského mezikroku, kvituje. *„Je pro nás čest pořádat olympijskou kvalifikaci. Jsem šťastný, že můžeme díky této akci zviditelnit curling v České republice. Pevně věřím, že se nám podaří za podpory ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Českého olympijského výboru, města a kraje vytvořit skvělé podmínky pro účastníky kvalifikace i fanoušky, kteří do Plzně přijedou,“*¹⁵ uvedl v reakci na pořadatelství předseda Českého curlingového svazu David Šik. Plzeňské pořadatelství uvítal také primátor města Martin Zrzavecký. *„Jsem rád, že se tato sportovní událost odehraje právě v Plzni. Naše město bylo a je známo jako metropole špičkového fotbalu, hokeje i házené a mě velmi těší, že díky pořádání olympijské kvalifikace bychom se mohli dostat do podvědomí veřejnosti i jako město fandící curlingu. Přestože jde podle mého názoru zatím spíše o opomíjený sport, věřím, že návštěvníci kvalifikace v Plzni organizátorům dokážou, že tomu tak není.“*¹⁶ Ano, fotbal a hokej jsou v Česku modlou, ale co curling? *„Velice nás těší, že se i díky intenzivní spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí a ČOV bude tato prestižní curlingová akce konat v Česku.*

¹⁵ Tisková zpráva Českého svazu curlingu ze dne 3. 2. 2017 *Plzeň přivítá olympijskou kvalifikaci v curlingu* (dostupné online - http://curling.cz/wp-content/uploads/2017/02/tiskova_zprava_olympijska_kvalifikace.pdf)

¹⁶ Tisková zpráva Českého svazu curlingu ze dne 3. 2. 2017 *Plzeň přivítá olympijskou kvalifikaci v curlingu* (dostupné online - http://curling.cz/wp-content/uploads/2017/02/tiskova_zprava_olympijska_kvalifikace.pdf)

*Sport dělá naší zemi skvělou reklamou ve světě a věříme, že olympijská kvalifikace v Plzni k tomu jen přispěje. Zároveň možnost hostit tak důležitou akci jen několik týdnů před startem olympijských her bude pro český curling skvělou příležitostí k jeho dalšímu rozvoji,*¹⁷ zmínil důležitý fakt místopředseda pro mezinárodní vztahy Českého olympijského výboru Roman Kumpošt. Jeho slova o načasování akce jsou přesná a pro curling přívětivá, ale jak to dopadne?

Jak se curling v nejbližší době zapíše? Jak ovlivní sportovní hierarchii nejen u nás, ale také ve světě? Jak to, že se curling jako menšinový a přiznejme si to, nepříliš populární sport, udržel na olympiádě? Jak to, že se mu dostává dalšího prostoru díky nové disciplíně v podobě *mixed doubles*? Kde je nyní místo dříve neznámého sportu? A kam se posune? Je šance pro větší popularizaci díky úspěchu v dodatečné kvalifikaci na ZOH? Je curling atraktivním sportem spíše pro televizní diváky a má curling vůbec šanci prorazit v konkurenci masových sportů? Těmto otázkám se budeme společně s největšími osobnostmi českého curlingu věnovat na následujících stranách.

¹⁷ Tisková zpráva Českého svazu curlingu ze dne 3. 2. 2017 *Plzeň přivítá olympijskou kvalifikaci v curlingu* (dostupné online - http://curling.cz/wp-content/uploads/2017/02/tiskova_zprava_olympijska_kvalifikace.pdf)

5. Velká „trojka“ a kdo dál?

Pozice curlingu v rámci sportovní historie a tradice nebyla nikdy příliš silná a pro většinu curlerů představují slova o historii curlingu spíše odkaz na kanadské, skotské a švýcarské historicko-sportovní pole. Pokud bychom se měli zaměřit právě na tzv. velkou trojku, musíme udělat značnou mezeru mezi prvním místem, na kterém neohroženě sedí Kanada. Jak už bylo řečeno, pro Kanadany je curling stejným náboženstvím jako například hokej. Curling je prostě všude. Miliony registrovaných hráčů, skoro devět tisíc hal po celé zemi a curlingový klub v každé vesnici. „*Vždyť jen v Calgary je osmdesát čtyři hal, to je něco bláznivého,*“¹⁸ popisuje nedávnou zkušenost Zuzana Hájková, která právě v Calgary absolvovala světový šampionát v nejmladší curlingové disciplíně, již zmiňovaných *mixed doubles*. Musíme si přiznat, že země javorového listu je v tomto hodně specifická a úroveň a vnímání curlingu je tam na zcela nesrovnatelné úrovni než třeba v Evropě. „*Pro mě je Kanada jednoznačnou jedničkou. Na tom se ale shodneme asi všichni. Curling je mediálně i popularitou na úrovni hokeje a to je opravdu co říci. Historie a tradice je opravdu silná, bohužel je to ale znát třeba i na věkovém průměru diváků,*“¹⁹ říká Lukáš Klíma v reakci na to, že historicky je curling opravdu zakořeněný. Nesmíme však zapomínat, že Kanada silně ovlivňuje i okolní státy a zejména oblast severu spojených států při jejich hranicích. Na tento fakt upozorňuje Karel Kubeška, který vidí ve Spojených státech amerických historicky opravdu silného hráče. „*Hranice mezi USA a Kanadou jsou plné curlingových hráčů, jsou jich tam tisíce. Když někdo občas tvrdí, že Spojené státy nemají být dosazovány za oblast severní Ameriky automaticky, tak nesouhlasím - z hlediska historie a tradice, ale i výkonnosti tam prostě patří,*“²⁰ reaguje i na podněty jiných zemí k omezení vlivu USA jako jedné z curlingově nejstarších zemí.

Je nám tedy jasné, že pozici Kanady v blízké a možná i daleké budoucnosti nikdo neohrozí a mezi dalšíma dvěma, Skotskem a Švýcarskem, leží nejen geologická „velká louže“. Avšak jejich pozici jako velké trojky vidí většina curlerů zcela jasně. „*Historická pozice curlingu je v těchto zemích opravdu výrazná. Nedokážu si moc představit jiné země, které by měly historicky curling tak zakořeněný. Dokonce ani v severských zemích, kde je výkonnost týmů na té nejvyšší úrovni a prakticky z každé akce přivezou medaili, není vnímání curlingu na takové úrovni. I když mají třeba Skotové nebo Švýcaři výsledkový útlum, pozice curlingu ohrožena není,*“ používá paralelu s výsledky Lukáš Klíma. Proč je ale Skotsko,

¹⁸ Z rozhovoru se Zuzanou Hájkovou z 26. 5. 2017

¹⁹ Z rozhovoru s Lukášem Klímou z 16. 5. 2017

²⁰ Z rozhovoru s Karlem Kubeškou z 23. 5. 2017

mateřská země curlingu, až za Kanadou a curlingové prostředí není tak historicky zakořeněné? Možné vysvětlení nabízí Zuzana Hájková, která má v posledních letech s curlingovým pobytem v Kanadě i Skotsku bohaté zkušenosti. *„Podle mě je to hlavně v rozdílném přístupu ke curlingu jako sportovní tradici jako takové. Zatímco v Kanadě je to sport rozšířený po celé zemi, hala je prakticky v každé vesnici a s curlingem se jako sportem setká v průběhu života každý, ve Skotsku to probíhá spíše na rodinné bázi. Curlingové klany se drží spíše mezi příbuznými a blízkými známými. Přestože je tam hodně curlingových hal a poměrně i hráčů, stále se to pohybuje spíše na lokální úrovni a ty tradiční bašty jsou drženy převážně právě známými jmény, která hrají po generace.“*²¹

Právě na lokální charakter se i dle dalších váže curlingová historie nejvíce. Zde nejvíce figuruje Švýcarsko a jeho alpští sousedé, kde se curling tradičně rozvíjí právě v alpském čtyř zemí. *„Hlavně ve Francii ty lokální buňky stále fungují. Chamonix 1924 můžeme nalézt klidně i teď, v této oblasti zůstal curling populární i přes to, že nyní je francouzský curling výkonnostně v krizi. Lidé se prostě sjedou z okolních měst a nadšeně si připraví led a hrají. Musím říct, že mi pro srovnání s námi hned vyskočí Brno. Vezmou kameny a odjedou jako curlingová banda na slepé rameno,“*²² srovnává české prostředí s prvním dějištěm curlingu jako olympijského sportu Jiří Snítíl. *„To propojení funguje skvěle. Švýcarsko v čele a pak se k němu navazují ostatní alpské země. Tedy Francie, Itálie a také Německo. V této oblasti byl curling na svém počátku především venkovní a hrálo se tedy na zamrzlých jezerech, kde si lidé vše připravovali sami, vozili si kameny, upravovali led a prostě hráli,“*²³ potvrzuje především lokální charakter historického rozvoje Karel Kubeška.

Curling však není historickou záležitostí pouze severní Ameriky a tradičních evropských zemí. Základy curlingu naleznete také u protinožců. *„Viděl jsem neuvěřitelný filmový dokument z Nového Zélandu, kde se v ryzí skutečnosti ukazuje vášeň a tradice pro curling. Není to o profesionálech, ale o bandě nadšenců, kteří celý rok, někdy i více, čekají, až nastane pořádná zima právě na curling. Jakmile se tak stane, zabalí vše, co potřebují, zavřou obchody, restaurace a odjedou klidně na týden v kuse někam pryč jenom proto, aby mohli hrát curling. Samozřejmě je tam vidět také nějaký turnaj a soutěživá stránka, ale hlavní, co si z toho odnést, je ta ryzí čistota curlingové tradice a vlastně i historie v zemi, kde curling už*

²¹ Z rozhovoru se Zuzanou Hájkovou z 26. 5. 2017

²² Z rozhovoru s Jiřím Snítílem z 18. 5. 2017

²³ Z rozhovoru s Karlem Kubeškou z 23. 5. 2017

*vlastně na té vrcholové úrovni moc nekvete,*²⁴ odkazuje Jiří Snítíl na dokumentární film „Gone Curling“²⁵, který mapuje vášně pro curling komunity nadšenců okolo novozélandského města Naseby. Tento dokument získal dokonce nejvyšší ocenění v rámci Novozélandského festivalu krátkometrážních filmů a ukázal, že *„to není jen hra, ale způsob života“*.²⁶

Jak však vidíte, curling i přes to, že je jedním z nejstarších kolektivních sportů historie, se za dobu své existence rozvíjel spíše pomaleji a především v zemích nebo regionech, které jsou curlingu buď zaslíbené, nebo nezasahují území celého státu, ale pouze lokalitu, jako je tomu například u Chamonix. Z hlediska sportovní historie vidí jeden z možných důvodů nepříliš dynamického rozvoje Karel Kubeška, který říká: *„Největší břímě curlingu, které zmizelo až v posledních dvaceti až třiceti letech, je to, že většina lidí, a to i hráčů, ho vnímala jako sportovní aktivitu, ale spíše zábavového charakteru. I proto se curling bral a v těch lokálních centrech stále bere jako spíše zábava než sport,“* navazuje také srovnáním s jinými sporty. *„Pokud se kouknu na tenis v minulém století, byl naprosto jinde, a kdybych si měl vybrat na srovnání týmový sport, protože přeci jen ty individuální to mají i z hlediska historického vývoje jednoduší, vyberu si hokej. Ten je společně s curlingem jediným týmovým olympijským sportem a podívejte se, jak se za druhou polovinu 20. století vyvinul. To se nedá srovnat. Já jsem rád, že už se to zlepšilo a že curling prodělal v posledních dvaceti letech takový vývoj, že už může být i z hlediska historie považován za vrcholový sport.“*²⁷

Ano, curling je historicky nejstarší, ale z pohledu historického rozvoje je ve většině zemí ještě opravdu na začátku. Největší změna z tohoto pohledu přišla s rokem 1998 a prvním právoplatným uvedením curlingu jako medailového sportu na olympijské hry v japonském Naganu. Právě rozhodnutí udělat z curlingu sport olympijský stálo na začátku éry curlingu jako sportu.

²⁴ Z rozhovoru s Jiřím Snítílem z 18. 5. 2017

²⁵ http://www.imdb.com/title/tt2117880/plotsummary?ref_=tt_ov_pl

²⁶ <https://www.nzonscreen.com/title/gone-curling>

²⁷ Z rozhovoru s Karlem Kubeškou z 23. 5. 2017

6. Tradice, atraktivita, status atleta a hlavně sledovanost. Olympijský curling kvete

„*Rychleji, výše, silněji*“²⁸ zní známé olympijské motto. Se stejnými ambicemi jistě vzhlíželi lidé z WCF také k počátkům curlingu jako olympijského sportu. Když se v roce 1998 curleři poprvé účastnili olympijských her pod hlavičkou medailového sportu, byl to pro celý curling zásadní zlom. Protože ať už jde o běh, skoky na lyžích, hokej či snowboarding, olympiáda je pro sportovce nejvíc a možná ještě více je zaregistrování do programu her zásadní pro samotný sport. Curling se od roku 1998 svého místa nepustil. Naopak, počet týmů se rozšířil a v příštím roce přibude i nová disciplína. Nechci však předbíhat, a tak se nejprve podíváme na to, jak si curling stojí v rámci sportů na ZOH nyní.

Co mají společného curling a hokej? Jen led? Ale ne, je tu ještě něco navíc. Jsou jedinými týmovými sporty v programu zimních olympijských her. A právě tento fakt je jedním z hlavních důvodů, který staví curling v hierarchii zimních olympijských sportů do velmi dobré pozice. „*Náš sport má v rámci zimní olympiády naprosto dominantní pozici. Jako jeden ze dvou kolektivních sportů v rámci her dostává hodně prostoru jak po sportovní, tak po mediální stránce,*“²⁹ shrnul stav Jiří Snítíl. Není to však prostor bezdůvodný. „*Curling jako takový sám dostává zcela nový rozměr, než měl dříve. Pojetí hry se změnilo, curleři lépe vypadají a to, co jsou schopni s kameny na ledě dělat je neuvěřitelně divácky atraktivní. Lidé mi často říkají, že je curling prostě přitahuje nejen stále ještě jakousi exotikou, ale především výkony, které hráči na ledě předvádějí,*“³⁰ dodal k pozici curlingu na ZOH Snítíl. Zásadní pozici z hlediska týmových sportů potvrdil i Karel Kubeška, který se v rámci olympijského prostředí pohybuje již dlouho a setkává se i s lidmi z Mezinárodního olympijského výboru. „*V současnosti jsme na tom opravdu skvěle. Podle mě se nám o tom na začátku 90. let nemohlo ani zdát.*“³¹ Není to však pouze týmový charakter, který tvoří pro olympijský curling velmi dobré podmínky. Důležitou součástí her pod pěti kruhy je celosvětový zápas sportovní i široké veřejnosti. „*Na zimní olympiádě není tolik globálních sportů, jako je třeba fotbal na letní olympiádě. Ten se hraje po celém světě, ale když se kouknete třeba na skoky na lyžích nebo na běžecké lyžování, tak jsou populární zejména v severských zemích nebo mají třeba jako boby nebo skeleton specifickou skupinu států, které tomuto sportu dominují. Jistě, v curlingu to může být Kanada, ale ani hokej není tak globální, jako je právě curling. V curlingu jsou zapojeny tři kontinenty ve větší míře, a to se v ostatních sportech hledá*

²⁸ <https://web.archive.org/web/20150918085634/http://registration.olympic.org/en/faq/detail/id/29>

²⁹ Z rozhovoru s Jiřím Snítilem z 18. 5. 2017

³⁰ Z rozhovoru s Jiřím Snítilem z 18. 5. 2017

³¹ Z rozhovoru s Karlem Kubeškou z 23. 5. 2017

těžko,“³² upozornil na důležitý aspekt popularity curlingu Lukáš Klíma, který jemně naráží i na to, že k tradičním zemím severní Ameriky a Evropy se v posledních letech přidaly také asijské státy, které si jak výkonností, tak zejména zájmem o curling říkají o dobré postavení.

Kde se však curling posunul nejvíce kupředu je právě výkonnostní a především atletická složka. Už při představování curlingu jako sportu jsme odkazovali na nástup fitness a tvrdší fyzické přípravy, která se odrazila i na obraze hry. „*Větší fyzická připravenost je nutná, především v průběhu delších turnajů, jako jsou třeba olympijské hry. Samozřejmě, že každý hráč vydrží zametat jeden tříhodinový zápas, ale když máte odpoledne další a v průběhu týdne jich máte dalších deset, fyzička musí být opravdu obrovská,*“³³ upozornila na zvyšující se atletickou stránku Anna Kubešková. „*Kanadský olympijský tým dokonce provádí testování celé výpravy před každou olympiádou a před Vancouverem byly výsledky mužských curlerů lepší než některých hokejistů,*“³⁴ dodala kapitánka ženské reprezentace. Pokud by někdo nechtěl věřit slovům o fyzické náročnosti a olympijské rovnoprávnosti curlingu, může se podívat na nejnovější studii, kterou provedli studenti Harvardské univerzity.³⁵ Studie měla za cíl prokázat legitimitu curlingu jako olympijského sportu a ve výsledku potvrdila předešlá slova našich curlerů. „*Za třicet minut curlingu spálíte přibližně 149 kalorií, což je asi jako za třicet minut chůze. Curling tedy není aerobně náročným sportem, ale pozor. Je považován za jeden z nejtěžších anaerobních. To znamená, že hráči potřebují v průběhu zápasu, který trvá mnohdy i tři hodiny vyvinout chvilkovou, nárazovou a často maximální fyzickou zátěž. Teď si k tomu připočtete, že ty zápasy jsou dva denně, průběh pět hodin a hráči se po každém kameni pohybují sem a tam po dráze. I při této činnosti se někdy nachodíte až pět mil za zápas,*“³⁶ komentoval fyzickou stránku curlingu bývalý vynikající kanadský hráč Johny Benton.

Jiří Snítel nastínil jako faktor dynamického rozvoje také stránku profesionalismu, která dala špičkovým hráčům možnost soustředit se pouze na curling. „*Je to prostě někde jinde, když se kouknete, kdo hrál v Naganu (1998) a pak v Soči (2014), tak to se snad ani nedá srovnávat. S novou dobou přišly nejen technologie, ale také peníze. Ti nejlepší jsou i díky nim dnes opravdovými atlety.*“³⁷ Nesmíme však nabýt dojmu, že v roce 1998 nebyli curleři kvalitní, ba naopak, jak už zaznělo, ty nejlepší byli pořád nejlepší, ale „*dnes je ta úroveň*

³² Z rozhovoru s Lukášem Klímou z 16. 5. 2017

³³ Z rozhovoru s Annou Kubeškovou ze 17. 5. 2017

³⁴ Z rozhovoru s Annou Kubeškovou ze 17. 5. 2017

³⁵ https://www.washingtonpost.com/news/olympics/wp/2014/02/19/heres-why-curling-belongs-in-the-olympics/?utm_term=.8283fd1556bb

³⁶ https://www.washingtonpost.com/news/olympics/wp/2014/02/19/heres-why-curling-belongs-in-the-olympics/?utm_term=.8283fd1556bb

³⁷ Z rozhovoru s Jiřím Snítem z 18. 5. 2017

*úplně někde jinde. Vždyť si vezmi, že olympijský vítěz z roku 2002 si o pauze běžně chodil zakouřit do zadu za halu s ledařem a pak šel zase hrát,*³⁸ dodává s trpkým úsměvem Karel Kubeška na adresu legendárního Nora Pala Trulsena³⁹. Právě fyzická a atletická stránka curlerů má za výsledek také větší vizuální atraktivitu sportu. *„Je jasné, že na vysportované kluky a holky se kouká příjemně, ještě když vyvíjejí aktivitu, která je sama o sobě zajímavá a atraktivní,*⁴⁰ okomentovala jednu z důležitých součástí moderního curlingu Zuzana Hájková.

At' už se nám to líbí nebo ne, nejdůležitějším faktorem moderní sportovní doby je míra sledovanosti v médiích. *„Myslím si, že právě sledovanost je jedním z hlavních důvodů, proč se curling na ZOH udržel a dostává stále více prostoru. Ta čísla jsou neuvěřitelná,*⁴¹ uvedla Anna Kubešková a je tomu opravdu tak. Curling se během olympiády i v České republice řadí mezi nesledovanější sporty a dle průzkumu, který byl realizován po olympiádě v ruské Soči, se například u mužů curling dotáhl na druhé místo hned za lední hokej.⁴² A pokud se v tomto bodě podíváme na statistiky americké vysílací stanice NBC právě z roku 2014 a curlingových přenosů v rámci olympiády, dostaneme se až na číslo pěti milionů diváků v průběhu jednoho dne.⁴³ A právě velice atraktivní aspekt curlingu z pohledu televizního diváka je faktorem, který udržuje pozici curlingu velmi vysoko a navíc ukrývá obrovský potenciál pro další rozvoj. *„Vzhledem k tomu, že curling má svá specifická pravidla, strategie a určité zákonitosti, které fanoušek lajk nepochopí, přijde mi curling pro širokou veřejnost atraktivní více v televizi než živě v publiku,*⁴⁴ poukázal Lukáš Klíma na to, že ke curlingu potřebuje většina nezasvěcených diváků odborný komentář. *„Samozřejmě, že se mi jako hráči hraje líp před vyprodanou halou, ale z pohledu diváka i zviditelnění curlingu mezi veřejností jsou televizní přenosy velmi dobrou příležitostí,*⁴⁵ dodal český reprezentant. Samozřejmě se musíme zase podívat na to, v jakém prostředí a kdy se turnaje odehrávají. Curling je jedním ze sportů, který až na velké turnaje jako jsou mistrovství světa, neláká tolik diváků a jeho pozice je dominantní především v olympijské sezóně a průběhu her samotných. *„V průběhu olympiády je to super, ale my musíme koukat dopředu, hlavně do Kanady, tam je ten sport mediálně úplně jinde. Samozřejmě, je to dané základnou, ale i to zpracování. Vlastní studio,*

³⁸ Z rozhovoru s Karlem Kubeškou z 23. 5. 2017

³⁹ https://en.wikipedia.org/wiki/P%C3%A5l_Trulsen

⁴⁰ Z rozhovoru se Zuzanou Hájkovou z 25. 5. 2017

⁴¹ Z rozhovoru s Annou Kubeškovou ze 17. 5. 2017

⁴² <http://www.simar.cz/clanky/kazdy-cech-prumerne-stravil-sledovanim-olympijskych-her-2014-vice-nez-16-hodin.html>

⁴³ <http://articles.latimes.com/2014/feb/12/entertainment/la-et-ct-nbc-olympics-coverage-exceeds-expectations-20140212>

⁴⁴ Z rozhovoru s Lukášem Klímou z 16. 5. 2017

⁴⁵ Z rozhovoru s Lukášem Klímou z 16. 5. 2017

rozhovory s hráči, diváky, trenéry, hosté ve studiu, a dokonce i populární elektronická tužka,⁴⁶ uvedla srovnání se severoamerickou curlingovou velmocí Anna Kubešková. V tomto bodě si musíme tyto dva předchozí body propojit. Potenciál curlingu jako televizního sportu a možnosti současného mediálního světa. „Musím říct, že se ke curlingu jako televiznímu sportu skvěle postavila WCF. Nastal pokrok v technologiích, ale přenosy dělaly sportovní kanály a redakce, které ten sport neuměly uchopit tak, aby byl atraktivní. Nebyli to odborníci, často to komentovali ze záznamu a kvalita obrazu, když se to přenášelo na dálku, nebyla valná. To se teď změnilo. Federace učinila opravdu geniální tah tím, že vytvořila svoji redakci z lidí, kteří se okolo curlingu pohybují celý život. Kameramani, zvukaři, komentátoři, produkce, všechno lidi, co umí a rozumí. To přineslo curlingu obrovské plus, protože ty přenosy nejenže skvěle vypadají, jsou flexibilní, takže mohou skákat ze zápasu na zápas nebo dělat prostřihy, ale hlavně je komentují lidé, kteří vědí, jak zaujmout jak lajka, tak curlera. Navíc se to ukázalo jako skvělý byznysový tah, protože WCF pak své přenosy přeprodává dál do světa,⁴⁷ okomentoval pozitivní a progresivní vývoj curlingu ze strany Světové curlingové federace Jiří Snítal, který stejně jako i jiní hráči rád hraje před vyprodanou halou, ale uznává, že blízká budoucnost curlingu bude právě v kvalitní televizní tvorbě. Některé z curlingových přenosů WCF přebírala při letošním mistrovství Evropy a mistrovství světa žen také Česká televize.

Je tedy vidět, že curling se jako televizní sport posouvá velmi rychle kupředu a že divácky se u nás a vlastně ani v Evropě a v Asii curling spíše nechytá. Důvodů může být spousta. Tradice, popularita, neporozumění veřejnosti pravidlům a tedy potřeba komentáře, kvalita zpracování a další. „Curling je všude kromě Kanady zatím televizním, ale nevím, zda s tou Kanadou to má smysl vůbec srovnávat, protože mi přijde, že se to tam přehouplo už do té fáze, že to není ani tak sledování curlingu, ale sportovně-zábavní happening. Hodně lidí chodí v Kanadě nejen koukat na curling, ale užít si tu atmosféru. Navíc jsou pauzy mezi endy i mezi zápasy protkané různými soutěžemi, doprovodným programem atd. Z toho pohledu je to pro nás jak z jiné planety,⁴⁸ popsala kanadskou zkušenost Zuzana Hájková, ale zároveň dodala. „Z mého pohledu je ale curling opravdu sportem televizním, ta cesta ke kanadskému stavu je nekonečně dlouhá a směřovat k ní zatím asi není ani úplně možné.“⁴⁹ Velice jasný názor má na pohled divácký/televizní Karel Kubeška, který je sám častým hostem přímých

⁴⁶ Z rozhovoru s Annou Kubešovou ze 17. 5. 2017

⁴⁷ Z rozhovoru s Jiřím Snítalem z 18. 5. 2017

⁴⁸ Z rozhovoru se Zuzanou Hájkovou z 25. 5. 2017

⁴⁹ Z rozhovoru se Zuzanou Hájkovou z 25. 5. 2017

přenosů a spolu komentátor všech zápasů přenášených na českých televizních kanálech. Olympijský turnaj v ruské Soči dokonce komentoval celý. „*Curling je dle mého názoru perfektním televizním sportem. Jak moc je dle mého názoru neatraktivní pro živé diváky, kdy někdy pomalu za trest mrznou někde na zimáku, tak na druhé straně je to televizní sport na jedničku. S pokrokem grafiky, zlepšeným komentářem a interaktivním přístupem se může pomalým procesem i curling dostat na úroveň biatlonu nebo florbalu,*“⁵⁰ uzavřel.

Pokud jsme se před olympijskou kapitolou curlingu bavili o sportu, který své postavení stále hledá, nyní se již musíme na curling dívat jako na sport, který svůj sportovní a především olympijský status drží pevně a právem. Zároveň se rozvíjí nejen výkonnostní, atletická, ale také mediální stránka. Je čas se ale přesunout na další historický milník. Udržení statusu Mezinárodnímu olympijskému výboru ani Světové curlingové federaci nestačilo a přináší projekt nové curlingové disciplíny *mixed doubles*.

⁵⁰ Z rozhovoru s Karlem Kubeškou z 23. 5. 2017

7. Naděje i rozpaky. Už Korea ukáže, co přinese nová disciplína

V polovině roku 2015 oznámil Mezinárodní olympijský výbor a zároveň s ním Světová curlingová federace pro mnohé nečekanou, ale ve výsledku velmi pozitivní zprávu. Curling se pod pěti kruhy rozšíří o novou disciplínu, *mixed doubles*. Obdoba tradičního curlingu, hraná v párech opačného pohlaví, s menším počtem kamenů v každém *endu*, s kratší délkou trvání a také s předem připravenou herní situací, která dává nádechu hry zcela jiný rozměr. To jsou v několika hlavních bodech *mixed doubles*, které federace představila s nadšením a očekáváním dalšího, nejen olympijského rozvoje curlingového prostředí. „*Jsme naprosto uneseni tím, že můžeme oznámit, že curlingové mixed doubles budou od her v PyeongChangu 2018 právoplatnou medailovou disciplínou v programu zimních olympijských her. Curleři dlouhodobě ukazovali kvality této alternativy klasického „čtyřkového“ curlingu a já jsem ráda, že nyní to svým krokem potvrdil také olympijský výbor,*“⁵¹ uvedla k představení *mixed doubles* jako olympijské disciplíny prezidentka WCF Kate Caithness. Každý sport, kterému se dostane této pocty a šance ukázat se pod pěti kruhy je samozřejmě poctěn a důvěrou a šancí potěšen. Avšak nenaleznete moc sportů, ve kterých by přidání disciplíny způsobilo takový vnitřní rozruch. Nejprve si však řekněme, proč právě *mixed doubles* a proč ne například rozšíření klasického curlingu. Světová federace za *mixed doubles* bojovala dlouho a jedním z hlavních důvodů jejich propagace bylo to, že tato disciplína dává větší šanci se prosadit curlingově méně rozvinutým zemím, které nemohou postavit tak silné týmy pro klasický curling. „*Tento záměr se však moc nepovedl. Ze začátku, když se hrálo pouze mistrovství světa, tak se samozřejmě prosazovaly i jiné země než ty tradiční, ale jakmile se oznámilo, že budou mixed doubles olympijské, tak se to minulo účinkem, protože i ty historicky velké země se na ně začaly soustředit a týmy se začaly specializovat. Takže pokud se nyní podíváte na seznam zemí, které do Koreje postoupily, překvapení tam nenajdete,*“⁵² poukázal na neúspěch záměru WCF Lukáš Klíma, který se sám jednoho z mistrovství světa v neolympijském cyklu zúčastnil. „*Nicméně ten argument tu stále zůstává. To, že se to nepovedlo, neznamená, že to není v základu pravda. Protože šance na postup v mixed doubles je daleko větší než v normálním curlingu,*“⁵³ dodal. Tento fakt potvrzuje také Zuzana Hájková, které společně s jejím partnerem Tomášem Paulem postup na olympiádu v *mixed doubles* jen těsně unikl. „*Původní myšlenka federace dává smysl, protože v mixed doubles je daleko jednodušší najít nějakého spoluhráče, se kterým jste na stejné vlně jak psychicky,*

⁵¹ <http://www.worldcurling.org/mixed-doubles-curling-confirmed-for-pyeongchang-2018>

⁵² Z rozhovoru s Lukášem Klímou z 16. 5. 2017

⁵³ Z rozhovoru s Lukášem Klímou z 16. 5. 2017

fyzicky, tak výkonnostně. V tom klasickém curlingu už musíte mít ve vzájemné shodě lidi aspoň čtyři. To si některé země prostě nemůžou dovolit. Logicky pak sportovní výsledky nejsou na olympiádu dostačující.“⁵⁴

Druhým důvodem je dle mnohých ekonomická stránka věci. „*Od té doby, co je curling na olympiádě, se v každém olympijském areálu staví zbrusu nová curlingová hala, která je sama o sobě velmi nákladnou investicí. Nemluvím tu jen o stavbě jako takové, ale provoz je jeden z nejnákladnějších u všech sportovních disciplín. Je to jeden z mnoha důvodů, proč hala nestojí v každé členské zemi. Olympijský výbor si tedy řekl, že když už ta hala bude stát a bude mít určité prostoje, protože curlingový turnaj jen na olympiádě nonstop, tak by se ten čas dal využít na něco, co trvá kratší dobu, hraje to méně lidí a diváci na to stejně přijdou, protože je to vlastně curling,*“⁵⁵ uvedl jeden z dalších důvodů přidání *mixed doubles* Jiří Snítíl, který sám *mixed doubles* moc nefandí a rád by spíše volil rozšíření více týmů klasického curlingu. „*Samozřejmě tím, že jsou neustálé tlaky na proletování olympiády, tak je logické, že olympijský výbor si radši vybere osm týmů po dvou maximálně čtyřech s realizačním týmem, než aby vybudoval jiný formát a rozšiřoval klasický curling, kde mají týmy i osm lidí se zázemím a hala by se třeba využila stejně, jen by se prodloužil čas,*“⁵⁶ uvedla Anna Kubešková k tlakům MOV na to, aby se za olympiádu již neutrácely megalomanské peníze a stala se pro pořádající země hlavně oslavou sportu a ne ekonomickou zátěží na dalších x let. To byly důvody čistě organizační a ekonomické, ale co sportovní, co *mixed doubles* a curling? Právě v tomto bodě přichází největší rozkol.

Většina hráčů totiž tuto alternativu klasickému curlingu příliš v lásce nemá. „*Moc nevím, koho to bude bavit, pro mě je to neatraktivní, více se chybuje, občas je to zmatené a prostě to není moc curling,*“⁵⁷ uvedla na adresu nové disciplíny Anna Kubešková, na kterou navazuje i Jiří Snítíl: „*S curlingem to má společného tak 60 % a já osobně na mixed doubles nevidím asi žádné pozitivum. Ale možná je to také tím, že sám cítím trochu křivdu za to, že se radši neinvestovalo do rozšíření klasického curlingu, protože kdyby přidali i další čtyři týmy, ta kvalita by ohrožena nebyla. U mixed doubles se trochu bojím, aby to tou sportovní kvalitou bylo hodné olympiády.*“⁵⁸ Avšak je patrné, že tyto pocity v sobě mají především hráči „čtyřkového“ curlingu, kteří v *mixed doubles* prostě nenašli zalíbení. Proč je naopak nová

⁵⁴ Z rozhovoru se Zuzanou Hájkovou z 26. 5. 2017

⁵⁵ Z rozhovoru s Jiřím Snítilem z 18. 5. 2017

⁵⁶ Z rozhovoru s Annou Kubeškovou ze 17. 5. 2017

⁵⁷ Z rozhovoru s Annou Kubeškovou ze 17. 5. 2017

⁵⁸ Z rozhovoru s Jiřím Snítilem z 18. 5. 2017

disciplína lákavou, vysvětluje Zuzana Hájková: „*Mixed doubles jsou snahou o zábavnější, odvážnější a více mediálně zajímavý formát curlingu, který má za cíl odhalit nové možnosti našeho sportu a ještě více pomoci proniknout do ostatních curlingově nevyspělých zemí a oslovit ještě více televizních diváků, protože já jsem přesvědčena o tom, že jsou mixed doubles opravdu atraktivním formátem klasického curlingu, který si jistě své diváky najde.*“⁵⁹ Právě sledovanost a míra atraktivity budou pro úspěch disciplíny klíčové. Do jisté míry zde na povrch vyvstává i otázka toho, jak se celé představení disciplíny podaří vůči široké veřejnosti. Jak jsme si již nastínili, curling má pro lajka těžko pochopitelná pravidla a *mixed doubles* i ta klasická „čtyřková“ lehce boří. „*Já sám jsem byl jedním z mála lidí, kteří poslali na federaci opravdu upřímnou gratulaci, protože si myslím, že každé olympijské rozšíření je pro nás jako dar z nebe a je škoda, abychom na to nadávali. Patřím mezi ty méně skeptické, zároveň však vím, jak vrtkavá sláva může tuto disciplínu čekat, a to právě z toho důvodu, že je to pro diváky zase něco nového. Bude tedy hodně záležet, jak se této šance chopíme. Pevně věřím, že dobře, protože již máme technologie a produkci na takové úrovni, že bychom měli být schopni světu odprezentovat mixed doubles v tom nejlepším světle,*“⁶⁰ řekl Karel Kubeška, který patří k méně skeptickým a v nové disciplíně vidí naději, která se může při dobré prezentaci přetavit na olympijskou tradici. „*Já mixed doubles vítám, je to šance pro nové země, pro nové tváře, pro nové možnosti i pro daleko větší televizní zásah. Pravidla už jsou dnes velmi dobře modifikována a zápasy jsou rychlejší a také téměř o polovinu kratší než u klasického curlingu, to by mohla být také výhoda,*“⁶¹ uvedl současný předseda Českého svazu curlingu David Šik.

Co je však velmi zajímavé, je spojení představení nové disciplíny se strachem o pozici klasického „čtyřkového“ curlingu. „*S každou přidanou disciplínou se může objevit potenciální nebezpečí pro tu stávající. Viděli jsme to už mnohokrát, že se některá vyškrtne, protože tamta je úspěšnější. Měl jsem spolužáky na gymnáziu a ty měli posádku čtyřky s kormidelníkem, byli našlápnutí a pak tu disciplínu z olympiády vyškrtly a tým se rozsypl a pak už nic. Je totiž dost možné, že kdyby se ať už z ekonomických, sportovních či mediálních důvodů mixed doubles dostaly před klasický curling, pak by tu možná pro nás „čtyřkaře“ byl problém,*“⁶² nastínil pocity své a některých hráčů Jiří Snítel. Ostatní dotazovaní tak skeptičtí nejsou, i když lehké obavy připouští. Kdo si je pevnou pozicí klasického curlingu jistý, jsou bývalý i současný předseda českého svazu. „*I kdyby byla ta prezentace sebelepší, klasický*

⁵⁹ Z rozhovoru se Zuzanou Hájkovou z 26. 5. 2017

⁶⁰ Z rozhovoru s Karlem Kubeškou z 23. 5. 2017

⁶¹ Z rozhovoru s Davidem Šikem z 30. 5. 2017

⁶² Z rozhovoru s Jiřím Snítem z 18. 5. 2017

*curling to neohrozí, naopak ho to dle mého zviditelní,*⁶³ uvedl Karel Kubeška. „*Hrozbu vidím pouze pro mixed doubles a jejich pokračování na olympiádě, protože až ta ukáže, zda jsou všechna pozitiva, která v nich vidí curlingové prostředí, opravdu tak atraktivní, jak se zdá,*⁶⁴ uvedl spíše realistický pohled na věc David Šik. „*Upřímně si myslím, že klasický curling v ohrožení není a dám k tomu příklad z nedávné návštěvy Kanady, která samozřejmě po tom, co se mixed doubles staly olympijskou disciplínou, udělala vše proto, aby se na olympiádu dostala, a je tam. Ale pohled lidí na mixed doubles ještě není takový, jako na normální curling. Mně dokonce přišlo, že jsou pro ně mixed doubles skoro jako pro naši veřejnost normální curling. Takže si myslím, že pokud je největší curlingová mocnost stále přesvědčena, že tradiční curling je ten pravý, jeho podobu neohrozí téměř nic. Kanadské slovo je jak ve světové federaci, tak v olympijské lobby opravdu velké,*⁶⁵ popsala Zuzana Hájková.

Je totiž i přes vše nad slunce jasné, že curling je za novou disciplínu rád a obavy z ní jsou logické, jako u každé jiné disciplíny, která se v programu her objevuje poprvé. Curleři se ve velké míře shodnou na tom, že *mixed doubles* by se pro širokou veřejnost mohly stát atraktivní, ale vzhledem k dalším nárokům na znalost diváků se tak nestanou sami od sebe a je třeba je představit takovým způsobem, že je pochopí a bude si moci užít opravdu každý, kdo si dříve užíval sledování klasického curlingu. Krásně to shrnul Karel Kubeška: „*Mixed doubles mají velký potenciál, ale nesmí nastat to, že na ně budete koukat a budete si připadat, jako když sledujete divadelní hru, kde si herci vypráví vtipy z šatny a historky o lidech, které neznáte. Prostě mixed doubles nesmí bavit jen hráče, ale musí je pochopit a bavit se jimi i diváci, to je pro jejich úspěch klíčové stejně tak, jako je to klíčové pro další obraz curlingu. Protože pokud je něco, co se opravdu nesmí stát, tak je to to, že nová disciplína nesmí poškodit obraz té klasické, ba naopak musí ukázat curling v novém a doufejme, pořád v dobrém.*⁶⁶ Co tedy čekat od *mixed doubles*? Určitě oživení a představení nové formy tradičního curlingu. Jak obstojí? Curleři sami jí moc nevěří, ale světová federace i mezinárodní olympijský výbor jsou přesvědčeni, že oslaví úspěch a status si udrží i pro další hry. To, zda se potvrdí obavy či naplno naplní potenciál, uvidíme již příští rok v Koreji. Bohužel bez naší účasti, která je však blízko ve „čtyřkovém“ curlingu a kvalifikaci o poslední dvě místa bude hostit Plzeň.

⁶³ Z rozhovoru s Karlem Kubeškou z 23. 5. 2017

⁶⁴ Z rozhovoru s Davidem Šikem z 30. 5. 2017

⁶⁵ Z rozhovoru se Zuzanou Hájkovou z 26. 5. 2017

⁶⁶ Z rozhovoru s Karlem Kubeškou z 23. 5. 2017

8. Kvalifikace v Plzni a další cesty, jak se přiblížit těm nejlepším

Zbývá necelý půl rok do doby, kdy se Plzeň promění v centrum světového curlingu a všechny zraky fanoušků a hráčů se upnou na to, které země získají v kategorii mužů i žen poslední dvě místa pod pěti kruhy a zajistí si tak letenky do Koreje, kde by to pro mnohé byla olympijská premiéra a průlom vnímání curlingu v jejich zemi. V tento zlom doufá i český curling, který má kromě potenciálního sportovního úspěchu šanci představit curling také pomocí organizace této významné události. V následující kapitole si představíme nejen význam pořádání olympijské kvalifikace, ale především to, jak může dle současné elity českého curlingu tato událost či případný postup týmů na olympiádu ovlivnit vnímání českého curlingu.

Za celou historii českého curlingu se na našem území nepořádala žádná podobná akce významného typu, a co se týče týmových sportů, je kvalifikace o olympijské místo opravdu ojedinělou sportovní akcí na našem území. Český svaz sáhnul po pořádání především z toho důvodu, že věří, že domácí prostředí prospěje našim výběrům a dodá jim potřebnou sílu navíc v boji o hry v roce 2018. Je však nutné si uvědomit, že v tomto bodě nejde až tolik o samotný sportovní úspěch, ale především o přiblížení curlingu té nejvyšší úrovni široké veřejnosti. Pořádání přináší úskalí i plusy, ale v momentálním rozpoložení se na českém ledě nenajde nikdo, kdo by měl s pořádáním sebemenší problém. Naopak, reprezentanti mají vidinu životního úspěchu a organizátoři vidinu změny pohledu na curling jako sport takový. „*Myslím si, že je nutné se ucházet o pořádání jakékoli akce. Je to neuvěřitelná příležitost vychovat si všechny potřebné lidi na světovou úroveň a naučit se zabezpečit všechny potřebné složky takto významných akcí. To znamená jak ekonomickou, tak organizační, tak také sportovní. Je to šance zapojit nové lidi jako dobrovolníky, techniky, organizátory, komentátory a další. Rozměr takové akce má nedozírný dosah, protože každý, kdo přijde s organizací do styku, bude dál působit jako reklama pro curling. Protože pokud se to dobře zvládne, bude to naprosto úžasné,*“⁶⁷ popsal hlavní význam kvalifikace Karel Kubeška. A proč právě Plzeň? „*Je to region, který má velice kladný vztah k sportu a také ke curlingu. Mají svůj vlastní klub, dělají propagační akce a snaží se stavět především na juniorech. Což je základ curlingové budoucnosti u nás i ve světě,*“⁶⁸ okomentoval výběr místa David Šik. Za sebe musím říct, že mě volba Plzně příjemně překvapila. Jelikož jsem v první soutěžní sezóně vedl jak mužský, tak ženský plzeňský curlingový tým, mohu potvrdit, že lidé v Plzni jsou curlingu naklonění a

⁶⁷ Z rozhovoru s Karlem Kubeškou z 23. 5. 2017

⁶⁸ Z rozhovoru s Davidem Šikem z 30. 5. 2017

kvalifikace by mohla přilákat lidi napříč všemi oblastmi. Ať už to budou fanoušci, dobrovolníci, rodiče s dětmi, kteří si to budou chtít zkusit nebo například sponzoři, kteří jsou pro momentální rozvoj curlingu v České republice klíčovou skupinou. „*Mohlo by to ukázat, že curling je opravdu atletickým sportem a samozřejmě bychom byli rádi, pokud to vzbudí jak divácký, mediální, tak sponzorský zájem. Přeci jen jsou peníze ve sportu opravdu důležité. Pokud by se k tomu povedl ten kýžený úspěch, tak si myslím, že by to mohlo odstartovat minimálně do té olympiády určitý curlingový boom, který - když se podpoří propagací jak před, tak po akci - by mohl mít opravdu super dopad,*“⁶⁹ řekl Jiří Snítíl, který se jako kapitán mužské reprezentace bude kvalifikace sám účastnit. Podobného názoru je také kapitánka ženského týmu Anna Kubešková: „*Hrozně záleží na tom, jak se to celé uchopí, ale já pevně věřím, že se to povede a bude to hlavně organizačně a mediálně skvěle zvládnuté, pak už je to jen na nás, abychom to urvaly.*“⁷⁰ Jak jsem zmínil již dříve, curling je mediálně hodně atraktivním, i když mimo olympiádu prakticky neprodukováným sportem, to se dle všeho s kvalifikací změní. Podle dostupných informací již sportovní kanál České televize začal jednat s WCF o právech na přenosy a předseda svazu David Šik vidí tento bod velmi pozitivně. „*Budeme dělat maximum proto, abychom byli před kvalifikací, v průběhu i po ní hodně vidět. Televize je základ a já věřím, že to klapne. Chystáme i kampaň, kde využijeme atraktivitu našeho sportu i tváří, které ho dělají. Určitě nechceme nic podcenit. Je to pro nás velká šance ukázat, že curling je sport se vším všudy.*“⁷¹

Vše vypadá skvěle, zdá se, že bude český curling připraven, ale co po kvalifikaci? Nebude to pouze chvilkový či lokální boom? Co přinese úspěch či neúspěch? A jak se poučit z první kvalifikace, která byla před čtyřmi lety v Německu? „*Pokud se povede postoupit, bude to skvělé, protože vše se komunikuje lépe, když se daří. Pokud dokážeme z kvalifikace vytěžit maximum po všech stránkách, pak budeme mít jedinečnou šanci pobláznit tuto zemi curlingem, protože přiznejme si to, pokud na olympiádu jedete, jste někdo, pokud ne, moc se o vás nemluví, natož pokud jde o curling. Určitě bychom se měli poučit z německé zkušenosti, kde se úspěch povedl, ale nedokázali to vůbec prodat. Mně přišlo, že i když naši kluci minule těsně nepostoupili, tak se o tom mluvilo skoro víc než o Němcích u nich doma,*“⁷² vztyčil varovný prst Karel Kubeška a přidal také další pohled. „*Sportovní veřejnost je hrozně přísná, obzvlášť ta naše. Vezměte si, že hokejisté letos zase neudělali semifinále a jsou z nich*

⁶⁹ Z rozhovoru s Jiřím Snítílem z 18. 5. 2017

⁷⁰ Z rozhovoru s Annou Kubeškovou ze 17. 5. 2017

⁷¹ Z rozhovoru s Davidem Šikem z 30. 5. 2017

⁷² Z rozhovoru s Karlem Kubeškou z 23. 5. 2017

*prakticky zločinci. S tím musíme pracovat i my. Protože pokud se nám podaří postoupit a bude to do olympiády úžasné a v lidech to zájem probudí, a pak tam dostaneme devětkrát na hlavu? Budou si tady lidi klepat na tu svojí, proč tam takové lidi vůbec posíláme a platíme za ně. Mírím tam, že musíme vykouknout z té naší bubliny a podívat se na to koncepčně. Naším cílem by tedy do budoucna nemělo být dostat se na olympiádu, ale udělat na olympiádě výsledek. Já věřím tomu, že tu koncepční práci by mohla nastartovat právě blížící se kvalifikace a mediální i veřejný zájem okolo ní.*⁷³ S tímto názorem se ztotožňuje také Jiří Snítel, který apeluje zejména na to, že by curling měl využít kvalifikace a blížící se olympiády především pro zabezpečení let budoucích a výchovy dalších generací. *„Vidím v nadcházejících měsících super příležitost na nastartování daleko dynamičtějšího rozvoje curlingu u nás. Nechci se moc opakovat, ale věřím, že pokud se to vykomunikuje skvěle a ještě se podaří postup, tak by se měla rozšířit členská základna a především sehnat sponzoři na další rozvoj. Vždyť si uvědomte, že mi všichni děláme výsledky do top deset ve světě s normálním civilním zaměstnáním. Moc takových top sportovců neznám a věřím, že by mohl tento rok nastat zlom v tom, že se curlingu začne věřit, začne se respektovat a jak kvalifikace, tak olympiáda nakopnou novou éru.*⁷⁴ Český curling je dle předsedy připraven na oba scénáře, jak postupový, tak nepostupový. *„Přípravy jsou již v plném proudu a každý se vynasnaží, aby se bez ohledu na to, jaký bude sportovní výsledek, vytěžilo vše a především aby se ovlivnilo vnímání curlingu v očích široké veřejnosti,*⁷⁵ uvedl David Šik. *„Nejdůležitější je to, abychom začali pracovat s mladými nadějemi a ukázali jim i na letošní sezóně to, že stojí za to být curlerem a držet, protože ta olympiáda je prostě blízko,*⁷⁶ dodal Jiří Snítel.

I když je nyní český curling plný naděje a očekávání, je nutné ho lehce krotit. Přeci jen je česká sportovní veřejnost zatím curlingu uzavřena a i přes veškerou snahu svazu, organizátorů i hráčů se obávám, že nové vnímání curlingu jako pravého olympijského sportu a curlerů jako atletů může ve větší míře přijít pouze s úspěchem. Pokud však postup přijde, všichni dotazovaní věří, že se curling v Čechách posune na zcela novou úroveň. *„Už to nebude jen olympijský sport, ale bude to náš olympijský sport. Lidé to sledují už teď, a když nebudou muset koukat na Norsko proti Švédsku, ale minimálně devět zápasů tam budeme my nebo kluci, tak si myslím, že to může na chvíli hodně pobláznit a z toho pak můžeme těžit*

⁷³ Z rozhovoru s Karlem Kubeškou z 23. 5. 2017

⁷⁴ Z rozhovoru s Jiřím Snítilem z 18. 5. 2017

⁷⁵ Z rozhovoru s Davidem Šikem z 30. 5. 2017

⁷⁶ Z rozhovoru s Jiřím Snítilem z 18. 5. 2017

dál,⁷⁷ má jasno Anna Kubešková. Nelze s ní než souhlasit a i ostatní dotazovaní mají jasno. Naskytla se nám velká šance na kombinace pořádání nejdůležitější curlingové akce tohoto roku a potenciálního úspěchu. „*Pokud se nám tento a příští rok podaří perfektně sladit jak organizační, ekonomickou, mediální, tak sportovní stránku našeho sportu, bude to dle mého zlomový bod pro český curling,*“⁷⁸ shrnul Jiří Snítíl zásadní pointu dalšího rozvoje, na které se shodli všichni dotazovaní.

Právě slova Jiřího Snítíla jsou ta nejvíce výstižná. Ať se to může zdát jako prostá a často opakovaná fráze, všechny tyto složky jsou kombinací toho, co curling jako sport sám o sobě nabízí a je na nás samotných a na curlingovém prostředí, jak se k nim postaví. Protože všechny curlingové velmoci už tyto složky zabezpečené mají, teď je řada na nás, přiblížit se těm nejlepším.

Pokud zmiňují hráči „*teď je řada na nás*“, představuje to v českém curlingu hned několik symbolik, ke kterým jsme i s dotazovanými došli. Jedná se především o už zmiňovaný profesionalismus, který přímo nesouvisí s aktivitou hráčů, ale jsou tu i další faktory, které vyvstaly z našich rozhovorů. Všichni si dobře uvědomují, že otázka peněz je spíše v rukou samotných sponzorů a sportovního lobby, do kterého se curling dostane přes další dobré výsledky a hlavně přes úspěch v podobě cesty na olympiádu či dokonce úspěchu pod pěti kruhy. Zde však narážíme na první problematiku, se kterou budou muset bojovat hráči samotní. A tou je výše uvedená sportovní lobby, která se v jiných sportech, především v těch masových, odehrává zcela odděleně od sportovních aktivit a vrcholových sportovců daného odvětví. To však v curlingu neplatí a někteří v tom vidí zásadní problém. „*Vzhledem k tomu, že většina lidí, kteří tady s curlingem začínali, jsou stále aktivními hráči a chtějí pořád hrát na té nejvyšší úrovni, tak se tady ještě nevytvořila ta potřebná vrstva tzv. bafuňářů, kteří by kopali za ty mladší a nastupující generace v zákulisí. Já doufám, že se to změní, protože lidi, kteří mají těch zkušeností nejvíce i z jednání federací a různých zasedání jsou s námi pořád na ledě. Je také škoda, že pokud se někdo neprosadí na vrcholové úrovni, tak to prostředí jakoby opustí. Takže se tu netvoří ani vrstvy trenérů, natož lidí, kteří by se o curling starali okolo a dávali mu podhoubí, jako to má například fotbal nebo hokej,*“⁷⁹ uvedl jeden z možných problémů organizační stránky Jiří Snítíl a dodal: „*Je tedy potřeba, aby se i ti, co už skončí s aktivním hraním a mají bohaté zkušenosti, neuzavřeli do sebe a zkusili kopat za*

⁷⁷ Z rozhovoru s Annou Kubeškovou ze 17. 5. 2017

⁷⁸ Z rozhovoru s Jiřím Snítílem z 18. 5. 2017

⁷⁹ Z rozhovoru s Jiřím Snítílem z 18. 5. 2017

*curling jako sport takový. Každý má někde kontakty a curling, co se týče propagace i atraktivitu nabízí takové možnosti, že mi neříkejte, že kdyby se tomu u nás někdo začal věnovat a opřel se do toho, že by pro curling nevyjednal nějaké lepší místo i u české veřejnosti.*⁸⁰ Narážel na to, že curling stále žije z komerčních akcí a zábavních aktivit pro firmy a lidi, kteří s curlingem většinou nikdy nepřišli do kontaktu. Se Snítilcem souhlasí i Anna Kubešková. *„Pevně věřím, že se tu vyvine funkcionářská vrstva, která bude za curling bojovat. Podle mě máme velké přednosti, protože na rozdíl třeba od fotbalu jsme opravdu čistým sportem.*⁸¹ Její slova potvrzují i data z Antidopingového výboru ČR, kde se curling s jedním nezávažným prohřeškem mezi lety 1993 až 2016 řadí mezi olympijskými sporty k unikátům.⁸² Ještě lépe je na tom curling, co se týče korupce či jiných finančních machinací, ze kterých nebyl nikdy nikdo spojovaný s curlingem obviněn. *„Mnohdy se lidé nad označením sport gentlemanů jen pousmějí, ale ono to tak opravdu je,*⁸³ upozornil na zásady curlingu Lukáš Klíma. *„Ono je to ale vše trochu složitější i tím, že jsme stále neoddělili, podle mého ani sami v sobě, tu hobby stránku a profesionální stránku,*⁸⁴ nastínil zajímavou myšlenku Karel Kubeška. My tuto myšlenku použijeme jako oslí můstek k dalšímu tématu, ve kterém „je na nás“ abychom se s tím vypořádali. Je jím vnímání sportu jak zevnitř, tak zvenku.

Již víme, že curling není profesionálním sportem a že vznikl především jako zábavná aktivita a až později se z něj vyvinul moderní a atletický sport. *„Myslím, že si musíme ujasnit, kde končí hobby část curlingu a kde už začíná ta profesionální. Protože mnohdy jsem byl svědkem toho, jak na některých turnajích se ti nejlepší hráči nechovají jako atleti. Sedne si k nim po zápase ke stolu začínající tým a oni tu svoji „dobrost“ a „atletičnost“ neumí prodat. Zkrátka by měli říct, kolik toho dělají, jak je to náročné a ukázat všem s kým se baví, že curling je dřina a že je to opravdu sport,*⁸⁵ uvedl Karel Kubeška, na kterého při zmínění vnímání curlingu zevnitř navázal i Lukáš Klíma: *„Samotného mě mrzí, když se někdo zeptá někoho, kdo začíná, co hraje a on první co zmíní je: „Hlavně se mi nesměj, ale hraju curling“ místo toho, aby prostě řekl, že hraje curling, vysvětlil, že je to sport se vším všudy a třeba je i vzal sebou na led, aby si to vyzkoušeli. Už se ten přístup hráčů lehce mění, ale bohužel se to stále děje a je to škoda.*⁸⁶ Významným krokem uvnitř curlingové komunity by mohlo být razantnější oddělení rekreačních a profesionálních hráčů, protože i v té nejvyšší české lize

⁸⁰ Z rozhovoru s Jiřím Snítilcem z 18. 5. 2017

⁸¹ Z rozhovoru s Annou Kubeškovou ze 17. 5. 2017

⁸² http://www.antidoping.cz/dopingova_kontrola_statistiky.php

⁸³ Z rozhovoru s Lukášem Klímou z 16. 5. 2017

⁸⁴ Z rozhovoru s Karlem Kubeškou z 23. 5. 2017

⁸⁵ Z rozhovoru s Karlem Kubeškou z 23. 5. 2017

⁸⁶ Z rozhovoru s Lukášem Klímou z 16. 5. 2017

jsou z osmi týmů stále tři až čtyři, které se curlingu věnují spíše rekreačně. „Bylo by dobré, abychom se i mi zkusili s tímto poprat a vzít třeba ty top tři týmy, které jsou schopné evropské a světové konkurence a zkusit je dostat na vrchol a „hobíci“ by se pak mohli v klidu curlingem bavit,“⁸⁷ řekl Jiří Snítíl, ale poukázal na to, že to už zase souvisí se sponzorstvím a penězi, které by se mohly do týmů investovat. „Každopádně je nutné sportovní veřejnosti jasně říci, že curling je sport, a i když ho může hrát kdokoli, určitě neplatí, že za pár sklouznutí pojede na olympiádu, jak se to tak hezky traduje. Bohužel máme stále nálepku neatraktivního a exotického sportu. To se ale změní pouze, když my budeme chtít a budeme za to cíleně bojovat. Začít musíme každý u sebe a postupem snad dojde k řádnému seznámení a edukaci celého sportovního prostředí, která nás zatím stále vnímá jako exoty,“⁸⁸ shrnul současný stav Jiří Snítíl. Karel Kubeška uvedl v souvislosti s tímto tématem krásný případ z olympiády v Soči. „Byl jsem v Rusku jako komentátor curlingových zápasů a jednoho rána jsem šel do haly. Měl jsem na sobě všechny reprezentační věci a akreditaci, takže mě cestou každý zdravil a jeden z fanoušků mě zastavil a ptal se, kam jdu, když jsem mu odpověděl, že jdu na curling a jdu ho komentovat, tak mi řekl, že by na takovou pí... nešel ani, kdyby mu za to někdo zaplatil. Byl jsem z toho v šoku, ale jako vždy jsem byl připraven. Měl jsem chvíli čas, a tak jsem mu vysvětlil, o co v curlingu jde, že někteří atleti jsou fyzicky ještě lépe vybavení než třeba hokejisté a že jsme v tom sakra dobří, i když nás za to nikdo neplatí. Na začátku byl stejný, jako každý ze sportovní veřejnosti, kdo není curlingový nadšenec, na konci rozhovoru se mi omluvil za reakci a uznal, že se na to koukne, protože se to zdá být jako něco, co tak zprvu vůbec nevypadá. A takový máme problém stále, ale na tomto příkladu je jasně vidět, že pokud se budeme snažit, názor veřejnosti se změnit dá.“⁸⁹

Nejzajímavější názor dotazovaných na další šanci pro rozvoj tohoto menšinového sportu jsem si nechal na závěr, protože ač na první pohled ne zcela souvisí s výzkumnými otázkami, při bližším ohledání s nimi více než přímo koresponduje a může být návodem pro curling jak dál i z toho důvodu, že s touto myšlenkou si pohrávají téměř všichni dotazovaní. Nazveme to „hra tváří“ nebo chcete-li „tvář jako sportovní symbol“. Většina z dotazovaných totiž aktivně sleduje dění ve vyspělých curlingových zemích a snaží se přicházet s nápady, jak přenést jejich trendy do českého curlingu. „Jednou z cest pro lepší viditelnost curlingu je využít jeho vizuální atraktivitu a mediální potenciál. Když se podíváte na současný vrcholový curling, hrají ho mladí a atraktivní atleti. Nezapomínejme, že vizuální stránka má obrovskou

⁸⁷ Z rozhovoru s Jiřím Snítílem z 18. 5. 2017

⁸⁸ Z rozhovoru s Jiřím Snítílem z 18. 5. 2017

⁸⁹ Z rozhovoru s Karlem Kubeškou z 23. 5. 2017

moc,“⁹⁰ zmínil Lukáš Klíma, kterého v nápadech doplnila také Anna Kubešková a upřesnila: „Jsem si jistá, že curling je jedním ze sportů, které mohou jít přes obličej, přes osobnost a přes atraktivitu sportovců. Třeba jako je tomu v případě biatlonu u Gabriely Koukalové a Ondřeje Moravce. Jsou to atleti, jsou mladí, jsou usměvaví a atraktivní. Samozřejmě jim pomohly výsledky a tým kolem nich, ale je to dle mého názoru cesta, jak dostat curling do povědomí sportovní veřejnosti. Vždyť se o curlingovém mistrovství světa minule psalo jen z toho důvodu, že ho hrají krásné a vysportované ženy.⁹¹ Tím samozřejmě nechci na nic narážet a degradovat sportovní stránku. Doba je prostě taková a sport se musí přizpůsobovat.“⁹² Anna Kubešková tím rozvinula jednu z možných cest, tu atraktivní. „Vždyť si vezměte, kolik lidí koupilo kalendář známých mužských i ženských curlingových hráčů.⁹³ Nemluvě o tom, že to bylo pro dobrou věc,“⁹⁴ potrhla příkladem vizuální stránku curlingu Zuzana Hájková. To však ne zcela koresponduje s „hrou tváří“. Ta nám vyvstává až u bodu, který formuluje Jiří Snítíl. „Jasně, atleti, krásní lidé, ale v tom není to kouzlo. Kouzlo je v kombinaci sportu, krásy a lidskosti. Ona se totiž Gábina Koukalová nestala celebritou jen díky výsledkům a vzhledu, ale především díky tomu, že skvěle zapojila širokou i sportovní veřejnost do svého každodenního života. I kdyby teď rok nic nevyhrála, na sociálních sítích sledují její každodenní trénink i život miliony lidí. Ona jim dala možnost nakouknout do světa vrcholového sportovce a nejen, že jim ukazuje tu dřinu, ale hlavně jsou tam emoce, aktivity, které dělá každý, a jsou tam příběhy, které v současné době hýbou s lidmi opravdu hodně,“⁹⁵ uvedl Jiří Snítíl na pravou míru myšlenku „hry tváří“. „Jsme jenom lidi a sportovci by měli mít vůči veřejnosti tvář pozitivně otevřenou. Nechat lidi nakouknout a bavit se s nimi tím, co dělají. Já chápu, že na to mají určitě spoustu lidí, kteří se starají, ale proč by to nemohlo jít také u curlingu. Až se udělá nějaký úspěch, navázat na to kampaň pro někoho z mladých od nás a udělat z nich tváře curlingu, které budou tím sportem žít, protože ten potenciál je opravdu velký,“⁹⁶ dodal. Lukáš Klíma v této souvislosti poukázal také na případy ze zahraničí a nejsou to pouze vyspělé země. „Všichni víme, že ve Skotsku je curlingovou a sportovní ikonou Eve Muirhead⁹⁷, která se díky tomu, že tvrdě maká a zajímá se i o svět a propagaci mimo curlingové prostředí stala tváří našeho sportu a má zásadní vliv na to, jak se veřejnost

⁹⁰ Z rozhovoru s Lukášem Klímou z 16. 5. 2017

⁹¹ <http://isport.blesk.cz/clanek/vip-sport/297317/sexy-koste-co-dobre-mete-zacina-zhave-ms-v-curlingu-s-temito-kraskami.html>

⁹² Z rozhovoru s Annou Kubeškovou ze 17. 5. 2017

⁹³ <https://thecurlingnews.com/2016/10/12-athletes-featured-in-new-2017-women-of-curling-calendar/>

⁹⁴ Z rozhovoru se Zuzanou Hájkovou z 26. 5. 2017

⁹⁵ Z rozhovoru s Jiřím Snítílem z 18. 5. 2017

⁹⁶ Z rozhovoru s Jiřím Snítílem z 18. 5. 2017

⁹⁷ https://en.wikipedia.org/wiki/Eve_Muirhead

na curling dívá. To samé John Morris⁹⁸, který je v civilu stále hasičem a k tomu, že zachraňoval životy, má ještě zlato z olympiády. I u nás by se našli lidé s příběhem, na který se dá navázat kampaň za lepší povědomí o curlingu. Už jen to, že je v reprezentaci právník, manažer, hodinový manžel a lodník, je podle mě super story. Pro srovnání je to stejné, jako když ve fotbale přijede tým San Marina a všichni jsou civilní zaměstnanci. Rozdíl je ale v tom, že oni na ME, MS ani olympiádu nikdy nepojedou a my ty evropské a světové výsledky děláme pravidelně.⁹⁹ Je tedy vidět, že curleři o cestách na sportovní výsluní vědí a možná i kvalifikace na olympiádu by k tomu mohla dopomoci. „Můžeme se inspirovat například Evou Samkovou nebo Alešem Valentou, kteří z olympijských úspěchů vytěžili maximum a pomohlo jim to k naprostému boomu jejich sportu a jich samotných. Vždyť každý kluk chtěl být Valenta, každá holka se chce prohánět na prkně jako Samková a v současné době chce každý střílet a běhat jako Moravec a Koukalová. Proč by tedy děti nemohly za chvíli chtít být jako někdo z curlerů. Podle mě víme, jakou cestou se dát a úspěch v kvalifikaci a následně na olympiádě by nám mohl v propagaci sportu a jeho osobností výrazně pomoci, protože lépe se investuje s úspěchem, to je pak dopad daleko větší. Když se mám nad tím víc zamyslet, tak se mně ta idea propagace přes „ksicht“, když to tak řeknu, velice líbí, protože pokud máte atraktivní atlety, za kterými se skrývá nejen dřina, ale také úspěch a příběhy, máte přesně to, co potřebujete, aby se nastartovaly motory a náš sport se dostal minimálně po všech těchto stránkách na úroveň ostatních profesionálů,“¹⁰⁰ uzavřel Karel Kubeška.

⁹⁸ [https://en.wikipedia.org/wiki/John_Morris_\(curler\)](https://en.wikipedia.org/wiki/John_Morris_(curler))

⁹⁹ Z rozhovoru s Lukášem Klímou z 16. 5. 2017

¹⁰⁰ Z rozhovoru s Karlem Kubeškou z 23. 5. 2017

9. Závěr

Curling je ve své podstatě historicky stále hodně fixován na tradiční země a hlavně na lokální curlingové bašty. Také kvůli tomu se i přes svoji dlouhou historii neprosadil. Jsou samozřejmě i další důvody, které dovolily dynamický růst tohoto sportu až v posledních dvaceti až třiceti letech. Ať už se jedná o ekonomickou, materiální i herní náročnost či o to, že dlouho čekal na to, až mu bude opět navrácen status olympijského sportu, který mu byl po první olympiádě v roce 1924 odebrán.

Právě status olympijského sportu nastartoval již zmiňovaný dynamický rozvoj. Rozšířil se počet zemí, zvedaly se členské základny a především se curling proměnil ze sportu zábavního charakteru na sport atletický, což se pozitivně odrazilo jak na výkonnosti, tak na atraktivitě a popularitě curlingu, který dostává v rámci programu olympijských her téměř největší televizní prostor. V televizi je také budoucnost tohoto sportu a s novými technologiemi se většímu zájmu široké veřejnosti curlingové prostředí přibližuje stále víc.

Dalším milníkem bude rok 2018, kdy se na olympiádě v Jižní Koreji představí nová disciplína *mixed doubles*, která otestuje nejen curling jako sport, ale především schopnost curlingového prostředí prezentovat celému světu svůj sport v tom nejlepším světle. Díky dominantní pozici v rámci zimních olympijských her se dle mého názoru můžeme těšit na velice zajímavý rok, který by v kontextu našeho prostředí měla nastartovat dodatečná olympijská kvalifikace, která se bude v prosinci letošního roku konat v Plzni.

Právě události, které budou předcházet i následovat po domácí kvalifikaci, určí, kam bude curling směřovat u nás. Je šance, že menšinový a bohužel často úsměvně vnímaný sport si získá respekt a v případě postupu olympijské reprezentace i srdce sportovní veřejnosti. Curling jako takový se již dlouhodobě ukazuje jako právoplatný sportovní a především olympijský fenomén a přichází doba, kdy by se fenoménem mohl stát také v našem prostředí. Bude to dlouhá cesta, ale jak naznačují informace získané mojí analýzou, nastává k tomu ten pravý čas, a díky tradici, zvýšené výkonnosti, televizní atraktivitě, nové disciplíně a u nás i díky pořádání kvalifikace, má curlingové prostředí pro svůj další rozvoj skvělé podmínky, které musí být curlery samotnými využity naplno. Pokud se výsledková, organizační i mediální stránka toho krásného sportu ukáže jako atraktivní, nastane zlom také v těch oblastech, kde curling oproti jiným menšinovým i masovým sportům zaostával.

Z výsledné analýzy nám i přesto jasně vyznívá, že zatímco po sportovní, ekonomické a mediální stránce jde curling stále více vpřed a naproti požadavkům moderní doby, veřejnost

se na plné pochopení a zalíbení curlingu stále chystá. Pomoci tomu může nejen příchod investorů, plná profesionalizace či zaměření na větší propagaci curlerů jako atletů, ale také, jak už jsme poznali, curleři sami. Ve světě se to daří a mnoha curlerům se podařilo proniknout přes sportovní výkony a oddanost sportu až do top žebříčků sportovních anket svých zemí. Hlavní roli zde nehraje sport, ale status sportovce. Curling kvůli své materiální, fyzické i psychické náročnosti zřejmě nikdy nezažije boom jako třeba florbal nebo biatlon, ale může se stát unikátem, který se svým statusem bude rovnat i více rozvinutým sportům. A to nejméně v průběhu olympijského cyklu a her samotných, které jsou pro tento sport stále zásadní událostí a bez nich by byl boj za větší rozšíření a popularitu téměř bezcenný.

Curleři sami jsou si toho vědomi a i přes jakékoli pochybnosti je olympijský curling to nejlepší, co může tento sport nabídnout. Šanci pro další zlomový moment tedy mohou být i *mixed doubles*. Ve kterých mnozí hráči příliš nevidí, ale nakonec všichni uznávají, že rozšíření je nejen signálem olympijské stability curlingu, důvěry MOV, ale také zprávou pro sportovní veřejnost. Curling chceme a chceme ho víc. MOV moc dobře ví, proč se rozšiřuje právě curling. Televizní čísla a statistiky mluví jasně. Lidé curling chtějí a v rámci olympiády ho naprosto zbožňují. Právě z tohoto důvodu zůstává největší otázkou stále to, proč se to nedaří mimo olympiádu.

Ideály moderního sportu již curling splňuje naplno. Curleři se stali plnohodnotnými atlety. Technologie 21. století přinesly ještě větší přesnost. Po mediální stránce je curling zabezpečen, protože provedení přenosu a atraktivita hry udrží u curlingového zápasu většinu lidí. Dle předchozího výčtu je curling na správné cestě a i přes svoji staletou historii má za sebou vlastně jen deset let dynamického vývoje. Po dřívější zábavné, ale stagnující epoše čeká curling další zlomové desetiletí, do kterého vstupuje jako sebevědomý moderní sport.

10. Seznam použité literatury a zdrojů použitých informací

- ASSMANN, Jan. *Kultura a paměť*. : Prostor, 2001. 320 s. ISBN 80-7260-051-6
- BERGSON, Henri. *Hmota a paměť*. Praha: Oikoymeneh, 2003. 192 s. ISBN 80-7298-065-3
- BOURDIEU Pierre. *Sport and social class. Social Science Information*, Vol 17, Issue 6, pp. 819 - 840
- BOURDIEU Pierre. *Program for a Sociology of Sport. Sociology of Sport Journal*, Vol 5, Issue 2, pp. 153 - 161
- BURKE, Peter - OGROCKÝ, Jiří. *Variety kulturních dějin*. Burke, Peter; [Z anglického originálu přeložil]: Ogrocký, Jiří. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2006. 251 s. (Klasikové společenských věd.) ISBN 80-7325-081-0
- DURKHEIM, Émile. *Společenská dělba práce*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2004. 375 s. ISBN 80-7325-041-1
- HALBWACHS, Maurice. *Kolektivní paměť*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2009. 290 s. ISBN 978-80-7419-016-2
- HÁJEK, Martin. *Čtenář a stroj*. Vybrané metody sociálněvědní analýzy textu. Praha: SLON. 2014. 226 s. ISBN 9788074191619
- HENDL, Jan. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Praha: Karolinum, 1997. 243 s. ISBN 80-7184-549-3
- HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál, 2005. 407 s. ISBN 80-7367-040-2
- LAVABRE, M.-C. (2005): Užívání a zneužívání pojmu paměť. *Biograf* (37): 15 odst. Dostupné na adrese <http://www.biograf.org/clanek.php?clanek=37032>
- MASLOWSKI, Nicolas/ŠUBRT Jiří a kol. *Kolektivní paměť*. K teoretickým otázkám, Karolinum, 2004. 320 s. ISBN 978-80-246-2689-5
- MORRIS, John/GEMMELL Dean. *Fit to Curl: Sport-Specific Training for the World's Greatest Game*. 2009. 256 s. ISBN: 978-0-9813086-0-9
- OLŠÁKOVÁ, Doubravka. *K diskusi o paměti v českém kontextu "druhého života"*. Olšáková, Doubravka. *Dějiny - teorie - kritika* / 1, č. 2, (2004) s. 269-280
- PROCHÁZKOVÁ, Dana. *Případová studie a metodika pro její sestavení*. Praha: Ministerstvo vnitra, Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR , 2008. 14 s. 112 ; Roč. 7, č. 7, příloha, 2008 , ISSN 1213-7057
- PRŮCHA, Jan.; WALTEROVÁ, Eliška.; MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2001. 3. rozšířené a aktualizované vydání. 322 s. ISBN 80-7178-579-2

SCHOLZ, Guy H. *Between the Sheets: Creating Curling Champions*. Hillsboro Press. 205. 336 s. ISBN13: 9781577363583

STAKE, Robert E. *The art of case study research*. Thousand Oaks: Sage Publications 1995. 173 s. ISBN 0-8039-5767-X

TÁBORSKÝ, František. *Cílové sporty*. Praha: Grada Publishing, 2007. 144 s. ISBN 978-80-247-1637-4

YIN, R. K. *Case study research: design and methods*. Thousand Oaks: Sage Publications, 1994. Second Edition. 171 s. ISBN 0-8039-5663-0

10.1. Použité internetové zdroje

<http://www.worldcurling.org/history-of-curling>

<http://www.worldcurling.org/the-spirit-of-curling>

https://books.google.cz/books?id=gU_LNuciB2IC&lpq=PA17&dq=wayne%20gretzky%20curling&hl=cs&pg=PA17#v=onepage&q&f=false

http://curling.cz/wp-content/uploads/2017/02/tiskova_zprava_olympijska_kvalifikace.pdf

http://www.imdb.com/title/tt2117880/plotsummary?ref_=tt_ov_pl

<https://www.nzonscreen.com/title/gone-curling>

<https://web.archive.org/web/20150918085634/http://registration.olympic.org/en/faq/detail/id/29>

https://www.washingtonpost.com/news/olympics/wp/2014/02/19/heres-why-curling-belongs-in-the-olympics/?utm_term=.8283fd1556bb

<http://www.simar.cz/clanky/kazdy-cech-prumerne-stravil-sledovanim-olympijskych-her-2014-vice-nez-16-hodin.html>

<http://articles.latimes.com/2014/feb/12/entertainment/la-et-ct-nbc-olympics-coverage-exceeds-expectations-20140212>

<http://www.worldcurling.org/mixed-doubles-curling-confirmed-for-pyeongchang-2018>

http://www.antidoping.cz/dopingova_kontrola_statistiky.php

<http://isport.blesek.cz/clanek/vip-sport/297317/sexy-koste-co-dobre-mete-zacina-zhave-ms-v-curlingu-s-temito-kraskami.html>

<https://thecurlingnews.com/2016/10/12-athletes-featured-in-new-2017-women-of-curling-calendar/>

https://en.wikipedia.org/wiki/Eve_Muirhead

[https://en.wikipedia.org/wiki/John_Morris_\(curler\)](https://en.wikipedia.org/wiki/John_Morris_(curler))

10.2. Použité rozhovory

Rozhovor s Lukášem Klímou ze dne 16. 5. 2017

Rozhovor s Annou Kubeškovou ze dne 17. 5. 2017

Rozhovor s Jiřím Snítilem ze dne 18. 5. 2017

Rozhovor s Karlem Kubeškou ze dne 23. 5. 2017

Rozhovor se Zuzanou Hájkovou ze dne 26. 5. 2017

Rozhovor s Davidem Šikem ze dne 30. 5. 2017

10.3. Zdroje obrázkových souborů

Obrázek č. 1: <http://rkccmanager.blogspot.cz/2011/10/do-you-know-dimensions-of-curling-sheet.html>

Obrázek č. 2: https://sacredcalf.files.wordpress.com/2011/11/pieter_bruegel_winter-landscape-with-a-bird-trap_15653.jpg

Obrázek č. 3: <http://curlinghistory.blogspot.cz/2013/11/>

4: <http://www.worldcurling.org/hall-of-fame-team-richardson>

Obrázek č. 5: <http://curlinghistory.blogspot.cz/2014/01/catching-spirit-olympic-curling-stamps.html>

Obrázek č. 6: <https://en.wikipedia.org/wiki/Curling>

Obrázek č. 7: <http://www.montrealgazette.com/sports/olympics-anniversary/year+wayne+gretzky+smiling/4322170/story.html>

Obrázek č. 8: <http://www.edmontonsun.com/2013/02/26/john-morris-grew-into-role-as-third-on-kevin-martin-crew>

Obrázek č. 9: <http://www.gettyimages.ae/event/curling-olympic-qualification-tournament-day-4-455203633#michiko-tomabechi-of-japan-and-team-mate-kaho-onodera-sweep-after-picture-id456010925>

Obrázek č. 10: <http://curling-girl.webnode.cz/turnaje/tresk-2013/>

Obrázek č. 11: <http://www.worldcurling.org/oqe-2017-announcement>